

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja do konca tega leta 1 K za Avstro-Ogrsko, 1 marko za Nemčijo, 2 liri za Italijo in $\frac{1}{2}$ dolarja za Ameriko.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisporna petit-vrsta 20 vin., vsa stran 60 K, pol strani 30 K, četrt strani 15 K, osminka strani 8 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo „Slovenskega Doma“ v Ljubljani, Knafljeva ulica št. 5. I. nadst. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo upravnštvu „Slov. Doma“ v Ljubljani.

Katoliški duhovnik o duhovniškem gospodstvu.

Zgodovina uči, da so države, v katerih zapovedujejo in imajo glavno besedo duhovniki, najrevnejše in najnesrečnejše.

Bivša cerkvena država in Španska sta najboljši dokaz za to trditev.

O Španski, ki je bila prav letos pozorišče krvavih nemirov, se je v zadnjem času mnogo pisalo in vsa neodvisna, trezno misleča javnost je bila edina v mnenju, da je to nesrečno deželo spravilo na rob propada edino duhovniško gospodstvo.

Tudi naš list je brez strahu in ovinkov odkrito povedal, da je vsega zlega, pod katerim ječi nekdanja toli blagoslovljena Španska, krivo to, da imajo v tej državi prvo in zadnjo besedo duhovniki, ki gospodarijo v njej ne, kakor zahtevajo ljudske koristi, marveč, kakor je v prid nikdar polni duhovniški bisagi.

Klerikalni listi, na čelu jim »Slovenec« in »Domoljub« so nas radi te naše povsem utemeljene trditve strastno napadli ter so skušali, ker jim je nedostajalo protidokazov, naše trditve ovreči s psovki in najpodlejimi lažmi.

Ker smo navajeni, da se v politični borbi poslužujemo poštenih sredstev, na te psovke, ki ničesar ne dokazujejo, nismo odgovarjali, prepuščajoč slovenski javnosti, da si sama ustvari pravilno sodbo o tem, da li je resnica glede dogodkov na Španskem na naši ali na klerikalni strani.

Ker je med tem spregovoril o vzrokih propadanja španske države tudi katoliški duhovnik, kanonik dr. Josip Scheicher, eden najuglednejših poslancev nemške krščanske - socialne stranke na Dunaju, se nam zdi umestno, da ponatisnemo njegova izvajanja, ki postavljajo naravnost na laž trditve »Slovenčeve« in »Domoljubove«.

Kanonik dr. Scheicher piše v svojem glasilu »Korespondenčni list za katoliško duhovščino v Avstriji« to - le:

»Špansko imenujejo v javnosti kaj radi deželo duhovniškega gospodstva. Drža-

va se je nasproti cerkvi odpovedala vseh pravic: odpravila je civilno poroko ter se celo odpovedala pravici, imenovati škofo. Pravo mojstrsko delo najnovejše dobe pa je preplavljanje Španske s samostani. Menihi so postali pravi vladarji v državi. Število menihov je naraslo na tisoče in tisoče.

V Barceloni sami imajo nad 80 podjetij s 300 poslopiji. Menihi so si na razne načine nagrmadili ogromno bogastvo, vsa industrija se nahaja v njihovih rokah, v samostanskih delavnicah pa robotajo reveži in sirote kakor pravi sužnji. Menihi gospodarijo neomejeno v šoli, škofje stoje pod njihovim nadzorstvom, častniki so njihovi gojenci, poslanci sprejemajo iz njihovih rok svoje mandate. Menih, duhovnik je neomejen gospodar na Španskem!

Nečem razpravljati o tem, kar si v teh stvarkih nasprotuje, opozoril pa bi rad na nevarnost, ki grozi, ako preveč naraščajo v civilizovanih deželah duhovniška podjetja, to je samostani in razni meniški redovi, ki si vedo pridobiti ogromne vsote za zidanje prekrasnih samostanskih poslopij in cerkva.

Svoječasno sem že pisal, da je delo v kaznilnicah in v samostanih enako nevarno za pridobinske razmere. To mojo izjavo so mi mnogi zamerili, toda to me ne zavira, da bi ne vztrajal v svojem dobrem prepričanju.

Ako pri takih podjetjih vodeluje država ali verska gorečnost ljudstva, je umevno, da so pri teh podjetjih proizvodi cenejši, kakor pri tvornicah, ki morajo same sebe vzdrževati in vrhu tega še drago plačevati delavske moči.

Konkurenca se torej ne vrši pri enaki razdelitvi luči in zraka.

Rodi se zavist, nezadovoljnost in nazadnje se celo verni in pobožni ljudje vesele, ako jim anarhisti spravijo s pota tiste, ki so se izkazali za nevarne konkurente.

Lepo je bilo, ko so svoje dni menihi puščave spreminjali v rodovitna polja in učili napoldivjake poljedelstva in živino-

reje; lepo in bogu dopadljivo je, ako danes benediktinci in kartuzijanci delajo isto v divji Afriki, a v prosvetljeni krščanski deželi mi je ljubše, da bi se duhovniki na polju industrije in gospodarstva bolj ozirali na besede sv. pisma: »Moje kraljestvo ni tega sveta!«, kakor da predstavljajo pridobinske zadrage pod duhovniškim plaščem!«

Besedam tega katoliškega duhovnika nimamo ničesar dostaviti. Žalibog, da je kanonik Scheicher bela vrana med svojimi duhovniškimi sobratji.

Ako bi vsi duhovniki tako trezno, pošteno in pametno mislili in sodili, potem bi pogubni klerikalizem sam od sebe izginil in narodom in državam bi ne bilo potreba tratiti najdragocenejših moči v teški borbi proti temu najhujšemu sovražniku človeštva.



K gospodarskemu vprašanju Belokrajine.

Vedno bolj žalostne razmere v Beli Krajini, brezobzirno ravnanje, brezmišelnost in brezvestno igranje vladajoče klerikalne stranke z deželnim denarjem, vedno večja draginja itd. nas mora nehote privedi do tega, da začnemo bolj natanko premišljevati o našem položaju — kako tega zboljšati ter kako privedi celo naše življenje popolnoma v drug tir. Vedno jadikovanje o slabih razmerah, a pri tem ono trdovratno vstrajanje pri vsem starem nas ne privede nikamor, treba se resno lotiti dela. Stvarno presojanje naših razmer brez ozira na moža in na stranko je pred vsem potrebno, kajti edino po tem potu moremo priti do kakšnega rezultata, ki bode v korist našemu celemu okraju. Povzdigniti naše ljudstvo v gmotnem in duševnem oziru, mora biti naša naloga. Da je to zvezano z nepreračunljivimi težočami, je samo ob sebi razumljivo, a treba je nastopiti to težko pot — a ne brezmišelnost, z običajno kratkovidnostjo, ki bi več

pokvarila kakor koristila — ampak trezno in z dobro premišljenim načrtom v rokah. Mnogo vprašanj je, ki jih bode treba tekom časa rešiti, ako hočemo doseči kakšne uspehe. Delavsko vprašanje, šolsko vprašanje, zadružno vprašanje, izseljevanje, starostno zavarovanje, preveliki dolgovi naših kmetov itd. itd., to so vse pereča vprašanja za naše ljudstvo in preko njih ne moremo, kajti dokler niso rešena, ne moremo imeti jasnega načrta za povzdigo ljudstva. Vendar je pa potreba, predno preidemo k njim, da se nekoliko bolj natanko seznanimo z našim sedanjim položajem.

V celi Beli Krajini, t. j. v črnomaljskem okrajnem glavarstvu prebiva 26.300 ljudi (Po državnem štetju iz leta 1900. — Glej občinski leksikon iz leta 1905.) in sicer je izmed teh 11.395 moških in 14.905 žensk, torej žensk celih 2510 več kakor moških, kar je žalostna posledica izseljevanja v Ameriko. Nemcev je 926, ki so večinoma sami Kočevarji. — Posestva je vsega skupaj 54.609 ha in sicer je 10.320 ha njiv, 11.768 travnikov, 550 ha vrtov, 1929 ha vinogradov (katerih število se je pa v zadnjih letih zelo pomnožilo), 15.468 ha pašnikov (večinoma neobdelano polje), 12.856 ha gozdov. Veleposestnikov je v Beli Krajini 10. Izmed živine je: 466 konj, 18.043 goved, 2649 ovac, 8766 prašičev. Na metliški sodni okraj odpade: 10.752 prebivalcev in sicer 4763 moških, 5989 žensk, vmes 18 Nemcev. Posestva je tu 16.867 ha in sicer 4465 ha njiv, 1513 ha travnikov, 209 ha vrtov, 844 ha vinogradov (ki je pa zdaj že veliko večje), 3831 ha pašnikov, 5340 ha gozda. Od živine odpade na metliški okraj 326 konj, 6678 goved, 99 ovac 4189 prašičev. Črnomaljski sodni okraj ima: 15.548 prebivalcev in sicer 6632 moških in 8916 žensk, vmes 908 Nemcev. Posestva je tu: 37.742 ha in sicer 5855 ha njiv, 10.255 ha travnikov, 346 ha vrtov, 1085 ha vinogradov, 11.637 ha pašnikov, 7516 ha gozdov. Živine ima črnomaljski okraj: 240 konj, 11.365 goved, 2550 ovac, 4577 prašičev. Metliški sodni okraj ima 10 občin in sicer: 1. Božjakovo: 807 prebivalcev (358 moških, 449 žensk) in 953 ha posest., 2. Drašiče: 529 prebivalcev (217 moških in 309 žensk) in 858 ha posestva, 3. Gradac: 530 prebivalcev (256 moških in 274 žensk) in 1030 ha posestva, 4. Črešnjevce: 619 prebivalcev (260 moških in 359 žensk) in 1329 ha posestva, 5. Lokvica: 790 prebivalcev (351 moških, 439 žensk) in 1105 ha posestva, 6. Metlika: 1443 prebivalcev (728 moških, 715 žensk) in 1300 ha posestva, 7. Podzemelj: 1516 prebivalcev (706 moških, 810 žensk, 3 Nemci) in 1405 ha posestva, 8. Semič: 2060 prebivalcev (851 moških, 1209 žensk, vmes 7 Nemcev) in 4115 ha posestva, 9. Suhor: 1400 prebivalcev (577 moških, 823 žensk) in 1826 ha posestva. Metlika, edino mesto v metliškem sod. okraju ima 1244 prebiv. (646 moških

598 žensk, vmes 7 Nemcev). Žalostno je razmerje med moškim in ženskim spolom, kajti povsod razven v metliški in deloma gradaški občini prevladuje ženski spol v velikem številu. Jasno je, da bode treba izseljevanju posvetiti največ pozornosti, kajti ako pomislimo, da so še med temi moškimi večinoma samo starci in otroci, je očitno, da sčasoma ne bode več dobiti moških delavnih moči, ako pojde tako naprej in kakšno bode pod takimi pogoji poljedelstvo, je jasno. Črešnjevce n. pr. ima 175 prebivalcev, med temi 75 moških in 100 žensk; Sodjivrhima 69 prebivalcev: 18 moških, 51 žen; Grabrovec ima 207 prebivalcev, in sicer 88 moških, 119 žensk; Svržaki: 36 prebival., in sicer 13 moških, 23 žen; Radovica: 402 prebivalca 166 moških, 236 žensk; Sela pri Brčicah 29 prebival., 132 moških, 185 žensk; Trata: prebivalcev 132 moških, 185 žen; Trata: 19 prebival., 5 moških, 14 žensk; Vrtača: 213 prebivalcev, 80 moških, 133 žensk. Najmanj prizadeta občina vsled izseljevanja je podzemeljska, metliška in gradaška; radi tega je tu tudi poljedelstvo najlepše razvito. Gradac n. pr. ima 385 prebivalcev, 187 moških, 198 žensk, torej razlika še ni tako veliko; Vranoviči imajo 145 prebivalcev, 69 moških, 76 žensk, Dobravnice: 232 prebivalcev, 121 moških, 111 žen; Podzemelj: 230 prebivalcev, 102 moška, 128 žensk; Prilozje: 255 prebivalcev, 129 moških, 126 žensk. Živinoreja je zelo slabo razvita, kajti Bela Krajina bi lahko mnogo več redila živine, kakor jo dosedaj. Tu di to vprašanje je zelo važno za našega kmeta. V prvi vrsti bo treba skrbeti za dobro pleme, treba bode skrbeti za različne postaje, katerih sedaj tako manjka. A vse to se bode dalo doseči edino-le potom organizacij. Tako ima občina

	konj	goved	ovac	prašičev
Božjakovo	23	595	22	349
Drašiči	20	303	—	185
Gradac	6	300	—	119
Črešnjevce	4	493	17	332
Lokvica	7	457	—	322
Metlika	61	515	—	363
Podzemelj	49	1148	—	668
Radovica	11	654	—	426
Semič	26	1363	51	813
Suhor	19	850	9	612
Skupaj	226	6678	99	4189

Mnogo bolj bi se lahko povzdignila prašičereja in govedoreja, zlasti ko so vsi predpogoji dani. Razdeliti bo treba zlasti kraje, v katerih se naj bi bolj pospeševalo prašičerejo in v katerih bolj govedorejo, kajti ta kraj ima več ugodnosti za to, oni za drugo. Dosedaj je naš kmet zelo navezan na hrvaško živino, zlasti pa na hrvaške prašiče, katerih mnogo priženejo skrivoma čez mejo. Ne glede na to, da je navadno živina najslabše vrste, zlasti prašiči, se mnogokrat z njimi zanese tudi mnogo nalezljivih bolezni in dostikrat ima od teh več škode, kakor koristi. Ne glede na to, je pa treba tudi misliti, da se bode z

otvoritvijo železnice promet pri nas povečal in da bode tudi lažje misliti na izvoz živine. Že sedaj se izvozi mnogo živine iz naših krajev, potem se bode pa še trikrat toliko. Dobro bi bilo, da bi se skrbelo tudi za to, da bi se perutninarstvu posvečalo več pozornosti, zlasti primerni bi bili za to kraji ob Kolpi, kjer bi lahko gojili po več sto gosk, ki bi prinašale kmetu lep dobiček, kakor nam kaže to trgovina z goskami na Češkem, kjer je mnogo vasi, ki se žive samo od tega. Torej kmetje na delo, tudi to pojde, organizirajte se, v združenju je moč!

Črnomaljski sodni okraj ima 21 občin, in sicer:

Občina	Preb.	mošk.	žensk.	posestva	Nemcev
1. Adlešiči	947	435	512	2244	—
2. Stari trg	1054	408	646	3062	—
3. Dobliče	944	401	543	2374	264
4. Grible	441	189	252	702	—
5. Telečji vrh . . .	737	302	435	1359	75
6. Loka	735	325	410	1998	—
7. Obrh	1147	506	641	2447	—
8. Petrova vas . .	431	182	249	1115	—
9. Radence	456	181	275	1371	—
10. Vrh	786	304	482	2551	—
11. Planina	402	192	210	2189	401
12. Tanča gora . .	662	289	373	1864	—
13. Dol	194	83	111	598	5
14. Tribučje	588	244	344	1661	—
15. Čepelje	393	142	251	1243	101
16. Črnomelj	1136	519	617	653	32
17. Dol. Podgora . .	285	129	156	908	—
18. Vinji vrh	371	156	215	1081	1
19. Vinica	2953	1302	1651	6423	—
20. Kot	560	211	349	791	28
21. Butoraj	326	132	194	1108	—

Tudi v tem okraju se vidijo posledice izseljevanja, v nekaterih občinah bolj, v drugih manj. V nekaterih vaseh tega okraja je število moških večje, kakor število žensk, a v drugih zopet velik razloček. Živinoreja je tudi tu slabo razvita, vendar v nekaterem oziru bolj, kakor v metliškem okraju. Prašičereja je tu zelo slaba, ravno tako je število konj tu zelo majhno napram številu prebivalcev. Bolj razvita je tu govedoreja, število goved je tu znatno večje od onega metliškega okraja, ravnotako število ovac. Črnomaljski okraj ima:

Občina	konj	goved	ovac	prašičev
1. Adlešiči	7	733	341	245
2. Stari trg	27	678	160	251
3. Dobliče	8	654	—	308
4. Grible	11	271	—	190
5. Telečji vrh . . .	3	575	55	267
6. Loka	23	607	29	287
7. Obrh	15	87	145	435
8. Petrova vas . .	4	310	22	184
9. Radence	—	321	—	124
10. Vrh	1	577	433	244
11. Planina	7	437	13	65
12. Tanča gora . .	5	569	295	255
13. Dol	7	136	—	40
14. Tribučje	2	498	149	173
15. Čepelje	8	300	25	92
16. Črnomelj	46	421	6	177
17. Dol. podgora . .	18	220	141	61
18. Vinji vrh	13	317	4	206
19. Vinica	28	2204	669	598
20. Kot	3	374	2	237
21. Butoraj	4	296	61	138
Skupaj	240	11365	2550	4577



Politični pregled.

Avstrija.

Bienertovo ministrstvo je še vedno na krmilu, a vse kaže na to, da so mu dnevi že štet. Med »Slovansko Enoto« in Poljaki se vrše neprestano pogajanja, ki merijo na to, da se omogoči redno delovanje državnega zbora. V sredo so dogovorili že v toliko dozoreli, da so Poljaki seveda v imenu vlade obljubili spremembo ministrstva, kakor si jo želi »Slovanska Enota«, a pod pogojem, da »Slovanska Enota« dovoli razpravo proračuna v državnem zboru. »Slovanska Enota« bo o tej ponudbi razpravljala koncem tega tedna. Ako bo ponudbo sprejela, bo prišlo na krmilo začasno ministrstvo, na čigar čelu bo baje sedanji naučni minister grof Stürghk, a ta vlada bo meseca februarja napravila prostor stalnemu ministrstvu, ki bo sestavljeno ponajveč iz poslancev.

Hrvatska.

Listi poročajo, da je stališče bana barona Raucha zelo omajano. Ogrska vlada mu že zdavna več ne zaupa. Da se je vkljub temu še držal na banskem stolu, je vzrok to, da so ga podpirali merodajni krogi na Dunaju. A sedaj so tudi na Dunaju že uvideli, da je baron Rauch najnesposobnejša oseba za hrvaškega bana in da je s svojo nasilno politiko državi in cesarski hiši na Hrvatskem več škodoval, nego koristil. Zato se ga nameravajo sedaj tudi na Dunaju čimprej otresti. Padeč bana barona Raucha je torej toliko, kakor gotova stvar.

Bosna in Hercegovina.

Letos sta posetila Bosno in Hercegovino dunajski in budimpeštanski občinski svet, da bi s tem pridobila simpatije bosanskega prebivalstva za Nemce in Madžare. Da ta škodljiv vpliv Nemcev in Madžarov na Bosno omeje, prirede mestni občinski sveti praški, ljubljanski in zagrebški prihodnje leto meseca maja izlet v Sarajevo in Mostar. Temu izletu se najbrže pridruži tudi občinski svet v Lvovu. To bo torej prvi poset avstrijskih Slovanov v Sarajevu in Mostaru.

Ogrska.

Položaj na Ogrskem se je vsled razpore v neodvisni stranki, o katerem smo že zadnjič poročali, znatno poslabšal. Izhoda iz krize ni nikjer. Najverjetnejše je, da bo ostalo dr. Wekerlejevo ministrstvo še nadalje na krmilu. V tem slučaju bo vlada državni zbor razpustila meseca decembra ter razpisala nove volitve v februarju.

Srbija.

V Srbiji se snuje nova stranka, ki bo imela kot prvo točko v svojem programu narodno edinstvo vseh Jugoslovanov — Srbov, Hrvatov, Slovencev in Bolgarov. Med ustanovitelji nove stranke je Milan

Pribičević, bivši avstrijski nadporočnik. Stranka bo imela kot svoje glasilo dnevnik, ki ga ustanovi bivši načelnik srbskega tiskovnega urada Savić.



DOPISI.

Iz Logatec. Z nekako radovednostjo je pričakoval vsak, ki je slučajno bral prvi »Domoljubov« članek iz naše vasi, kakšne mehove bo neki spustil klerikalni dopisnik, da bo morala logaška liberalna javnost kar vihar žeti. In kaj bi tudi ne! Kdor pazno čita »Domoljub«, pa si potem sestavi imenik najgrših psov, ki se jih more dati človeku, bo videl, da se v tem klerikalnem glasilu nahajajo prav vse od prve do zadnje. Kakšni mojstri so pa šele naši klerikalci v zavijanju resnice in nesramnem blatenju, o tem nam menda ni treba še posebej govoriti. Zadostuje naj n. pr. slučaj, ko se je moral eden najzagrizenejših klerikalcev pred sodnijo zagovarjati, ker si je o nekem dekletu izmislil, da se je dalo slikati — v Evini obleki! Ni čudno potem, ako se sliši celo iz ust bivših članov »Katoliškega izobraževalnega društva« v Dol. Logatecu, da se uči tam samo »fovšije« in »vabrekvanja«. — Misleč torej, da so klerikalci že zdavna izpraznili svojo nad vse bogato zalogo psov in podlih očitaj ali da bo vsaj nekaj časa poteklo, preden jo znova napolnijo, smo bili v resnici radovedni na »vihar«, ki ga nam je obljubil mogočni »Domoljubov« dopisnik. No — logaška liberalna javnost je res žela vihar, toda na eni strani vihar pomilovalnega smehu nad otroško - neumnim očitanjem odraslega človeka, na drugi strani pa vihar opravičene jeze nad predrzno nesramnostjo klerikalnega Liguorijanca. Škoda, da z ozirom na to očitaje ne moremo postreči z natančnim številom »naraščajčka« vseh Marijinih devic in devičarjev (ki po našem mnenju na kaj podobnega še misliti ne bi smeli) to pa lahko smelo trdimo, da bi bila naša farna cerkev premajhna, ako bi hoteli razven tega spraviti v njo še »naraščajček«, ki so ga katoliški duhovniki že zatajili. Ta »naraščajček« bi gotovo delal na kaki klerikalni prireditvi še vse drugačno muziko, kakršno si predstavlja klerikalni dopisnik na »Silvestrov večer« logaškega »Sokola«. — Z vero je dalje zopet enkrat zaropotal pobožni možakar! Da je »Sokol« brezverski, je že nekaj vsakdanjega. To je pač stara pesem: da je brezverec, kdor ni klerikalec in naj bo pri tem še tako veren katolik! Ali človek bi tu nehote mislil, da so vsaj naši nasprotniki vzorkatoliki oziroma, da jim je res božja čast prvo, ker vedno in povsod vero tudi na prvem mestu poudarjajo. Toda motiš se, ljubi kristjan! Stopi, če treba tudi ob največjem prazniku med sv. opravilom v hram božji, pa boš mislil, da imamo v Dol. Logatecu samo

tihe maše. Pa skušaj na Vseh svetnikov dan v spomin umrlih v cerkvi peti, ali misliš, da dobiš zlepa od cerkvenih ključarjev ključ od orgelj? Treznejši mož mora posredovati, da pride ključ iz žepa frkolina - čuka, ki je še platno prodajal, ko so Logatčani orglje kupovali, pa že gospodari čez ključ. Tako verni katoliki kakor »Orli« seveda Logatčani niso in najbrže tudi ne bodo nikdar (ker bi se s tem brezdvomno zamerili bogu), da bi namreč javno v društvenemu kroju prodajali svojo vero pri raznih procesijah, mašah in celo pri mizi gospodovi. — Po trditvi klerikalnega dopisnika je »Sokol« končno velik tudi po pijančevanju. Zopet bi utegnil kdo misliti, da si ga naši krščanski telovadei nikdar ne privoščijo poštene mere, kaj - li še, da bi včasih celo pregloboko v glažek pogledali. Tako sodečega tujca vabimo vljudno na prvo klerikalno zabavo pri »Kokoloveu«. On bo imel priliko videti, kako malo se brigajo vrli naši »Orli« za prepoved svojega vrhnega načelnika — škofa, ki vedno in povsod zabičuje, da je ples izvir vseh grehov; tu se bo tudi lahko prepričal, da »Orli« v pijači kar tekmujejo s »Sokoli« in da jih navadno tudi prekose — ker gredo vedno zadnji domov. Da so pa naši krščanski mladeniči brezdvomno še večji sovražniki alkohola, kakor Sokoli, dokazuje najbolj dejstvo, da so ga nekoč začeli po litrih uničevati kar na dan sv. obhajila — za danes še zamolčimo na čigav račun. — S tem bi bilo za enkrat odgovorjeno na nesramna očitanja klerikalnega dopisnika, ki naj prihodnjič podobne pamflete svojim pristašem raje prej prebere, kakor da jih moramo mi potem radi njegove nepremišljenosti kot prave krščanske ljudi razkrinkati. A še nekaj mu svetujemo! Naj nikar preveč ne govori o »jokajočih materah, pridušajočih se očetih, podivjanih sinovih« itd., ker s tem drega po nepotrebnem v sršenovo gnezdo. Prisiljeni — bomo posvetiti v razmere nekaterih družin in dopisnik se bo sam čudil, kako je mogoče tako življenje — pod krščansko streho. — H koneu! Vemo, odkod to grdo blatenje, ta zelena zavist, to strupeno sovraštvo! »Sokol« v Logatecu uživa splošno naklonjenost ne le med inteligenco, ki je izključno naprednega duha, temveč tudi že med priprostim ljudstvom. To boli in peče črne klerikalne duše! Mogoče klerikalni dopisnik že z gnevom in strahom opaža, kako se posameznikom polagoma odpirajo oči in kako se ljudje kljub peklu in hudjču skušajo otresti teškega klerikalnega jarma in strupenega njegovega vpliva. Le bojujte se še nadalje z orožjem, ki se obrača proti vam samim! Ti pa »Sokol«, kot nositelj napredne ideje, le krepko in neustrašeno naprej — za svojim ciljem!



Razgled po Slovenskem.

r Škof Anton Bonaventura pojde v samostan! Kakor poročajo z Dunaja, se je na zadnjem posvetovanju avstrijskih škofov na Dunaju mnogo razpravljalo tudi o pohujšljivi knjižnici ljubljanskega škofa. Vsi škofi, zlasti pa kardinal Gruša, dunajski nadškof, so bili silno ogorčeni ter so glasno dajali duška svoji sveti jezi nad pohujšanjem, ki ga je zagrešil škof Jeglič. Sklenili so, da bodo storili vse, da odstranijo škofa Jegliča z njegovega mesta ter ga prisilijo, da vstopi v kak samostan delat pokoro za svoj veliki greh. Pri nas se za škofom pač nihče ne bo jokalo, najmanj pa slovenski kmet, ki ga je do krvi izžemal za nepotrebne šentvidske zavode!

r Klerikalci v zvezi z Nemci. Na drugem mestu poročamo, da so se klerikalci pri volitvah v obrtno sodišče zvezali z Nemci ter tako v eni skupini pripomogli Nemcem do zmage. Kaj ne, to so lepi narodnjaki? Sicer pa, kaj bi izgubljali besede o narodni zavednosti naših klerikalcev! Saj so lani vsi slovenski javnosti dovolj jasno pokazali, da nimajo prav nobenega narodnega čustva. Znano je, da je najhujši škodljivec slovenske stvari na Kranjskem nemška »Kranjska hranilnica«. Zato se je po krvavem 20. septembru vsa borba zavednih Slovencev obračala proti temu zavodu. A kaj so storili v tem oziru klerikalci? Vrhovni načelnik klerikalne stranke, škof Anton Bonaventura, jo je v posebnem pismu zagovarjal in celo priporočal, »Slovenec« pa ves čas ni zinil proti »Kranjski šparkasi«, tej znani vzdrževalnici vsega, kar je na Kranjskem nemškega, niti ene zle besedice, pravijo, da za to, ker je bil za svoj molk dobro plačan. Takšni narodnjaki in poštenjaki so klerikalni kmetski osrečevalci! Slovenski kmet, kdaj boš spregledal in obrnil hrbet tem ljudem?

r Volitve v obrtno sodišče v Ljubljani. Pri volitvah v obrtno sodišče iz volilnega razreda delojemalcev je končni skrutinij pokazal ta - le uspeh: V I. skupini je bilo oddanih 1129 glasov, absolutna večina 565, zmagali so klerikalci: Karu, Premk, Žnidaršič, Zabukovec, Vrtačnik, Bizjak, Novine, Čemažar; za namestnike: Novšak, Križaj, Melja in Pečan; za vzklicne prisednike: Jeriha in Medica. Dobili so od 609 do 666 glasov. Mnogo glasov so dobili socijalni demokratje, okrog 360. Kandidatje Narodne delavske organ. so prejeli okrog 100 glasov. — V II. skupini so zmagali socijalni demokratje z okoli 358 glasovi; klerikalci so dobili okoli 110 glasov; N. D. O. je dobila okoli 70 glasov. — V III. skupini je ožja volitev; zgodilo se je nekaj, česar nikdo ni pričakoval: po malomarnosti dotičnega kmečkega županstva je prišla v ta razred na deželi papirnica v Goričanah in Medvodah, ki spada med veliki obrat. Zato so ti delavci volili s trgovskimi sotrudniki, in ker klerikalci za ta razred sploh niso postavili kandidatov, so volili klerikalno kandidatno listo I. skupine. Ta je dobila okoli 127 glasov, trgovska pa radi mlačne udeležbe le okrog 108 glasov, in je torej potrebna ožja volitev, kajti absolutna večina je 157 glasov. — Iz volilnega razreda podjetnikov je rezultat sledeči: V I. skupini so na podlagi nemško - klerikalnega sporazuma (ki ga seve klerikalci taje) zmagali z 20 do 23 glasovi nemškutarski kandidatje. Oddanih je bilo 32 veljavnih glasov. Izvoljeni so Korn, Mathian, trije Toenniesi, Treo, Beber, Rund; za namestnike: Szantner, Schuppler, Mayer, Seeman; v vzklicno sodišče: Pammer, Samassa. Slovenska kompromisna lista je dobila le po 9 glasov. — V II. skupini je bilo oddanih 511 glasov, absolutna večina 256, in so zmagali klerikalci: Rojina Josip, Vaibl, Rojina Anton, Eberle, Ogrin, Rozman, Tršan, Bergant; namestniki: Večaj, Kočar, Jerin, Vrhovec, Medved, Strumbelj; za vzklicne prisednike: Kregar, Belec. Dobili so okoli 275, le krojač J. Rojina, ki je kandidiral na klerikalno in na liberalno listo, je dobil 487 glasov; v ožjo volitev pridejo poleg tega sledeči narodni kandidatje: Breskvar Franc, Pust Ivan, Toni Josip in Kušar Fran, ki so dobili od 223 do 228 glasov. — V III. skupini so zmagali z veliko večino napredni kandidatje. Oddanih je bilo 115 glasov. Napredna kandidatna lista je dobila okoli 90 glasov.

r Shod v Cerknici. Nedeljski shod narodno - napredne stranke je uspel nad vse pričakovanje sijajno. Vzlic neugodnemu vremenu in vzlic strastni protagitaciji klerikalne stranke, ki je priredila celo v zadnjem hipu protishod, zbralo se je ob določeni uri v prostornem salonu našega vrlega pristaša gosp. Žumra nad 150 najodličnejših mož iz Cerknice, Begunj in drugih sosednjih vasi in lepo število zavednih Sokolov. Shod je otvoril predsednik naprednega političnega in gospodarskega društva za cerkniški okraj gosp. I. Meden ml., ki je pozdravil zlasti odposlanca izvrševalnega odbora, deželnega poslanca gosp. dr. K. Trillerja (došlega mesto zadržanega gosp. državnega poslanca Ivana Hribarja) in prof. Juga. Prvi je poročal o delovanju deželnega zbora in o splošnem političnem položaju, drugi pa o organizaciji narodno - napredne stranke. Zborovalci so z napeto pozornostjo sledili obema krasnima, skoro eno in pol ure trajajočima govoroma ter opetovano izraževali z navdušenimi klici svoje pritrjevanje. Končno se je na predlog gosp. Strgulca sprejela soglasno in ob velikanskem navdušenju resolucija, s katero se obsoja klerikalno nasilstvo ter izreka popolno zupanje narodno - naprednim poslancem. Nato je gosp. predsednik zaključil veličastni shod z vznesenim pozivom na pristop k naprednemu društvu, ki bo v kratkem otvorilo svojo knjižnico ter priredilo tekom zime več poučnih predavanj. Lahko

rečemo, da je bil nedeljski shod velikanskega pomena za politično probujo cerkniške doline in bo rodil obilo sadu. Cerknica vstani!

r Za Ciril-Metodov obrambni sklad so se nadalje sledeči p. n. gg. prijavili: 451. Šantal Anton, c. kr. šolski svetnik v Gorici (plačal 40 K); 452. Klančič Milka, učiteljica v Podgori pri Gorici (plačala 200 K); 453. Pevec Rudolf, trgovec v Mozirji (plačal 200 K); 454. Turnšek Anton star., trgovec v Nazaretu (plačal 200 K); 455. Turnšek Anton ml., trgovec na Rečici (plačal 200 K); 456. Turnšek Viktor, inženier v Mariboru (plačal 200 K); 457. Posojilnica in hranilnica v Moravčah; 458. Toman Janko, nadučitelj, Moravče; 459. Orehek Fran, posojilniški uradnik; 460. mestna občina v Idriji; 461. trgovsko obrtna zbornica v Gorici.

r Državno podporo v znesku 3000 K je dovolilo naučno ministrstvo mestnemu magistratu ljubljanskemu za vzdrževanje dekliškega liceja.

r Umrl je v Radovljici 13. t. m. v 72. letu starosti upokojeni sodni sluga g. France Prešeren. N. v m. p.!

r Za častnega občana je imenovala drž. posl. dr. Ploja velika občina Sv. Rok ob Sotli. Dejstvo je tem pomembnejše, ker leži občina v volilnem okraju klerikalnega poslanca dr. Korošca, o katerem še nismo slišali, da bi ga hvaležni volilci kaj posebno odlikovali.

r Premeščeni so notarji, in sicer: Josip Rohrmann iz Cerknice v Kostanjevico, Jakob Kogej iz Loža v Postojno, Hubert Završnik iz Žužemberka v Cerknico in Gregor Demšar iz Postojne v Lož.

r Klerikalni poslanec — podpornik Ciril - Metodove družbe. Štajerski klerikalni poslanec dr. Verstovšek je zahteval v neki gostilni, da bi mu slovenski pevci iz Maribora zapeli kako pesem. Ti so odgovorili, da jih zapojejo še več, če plača slovenski poslanec dr. Verstovšek eno kuno za slovensko šolsko družbo. Vsled te zahteve je provzročil dr. Verstovšek pravcat škandal. Kot odgovor na njegovo netošanost so nabrali slovenski gosti za družbo sv. Cirila in Metoda 100 K.

r Odvetniško pisarno v Ormožu otvori dr. Gvidon Sernee iz Celja, ki prevzame pisarniške prostore umrlega odvetnika dr. Omuleca.

r Izid nadomestnih državnozbornih volitev v III. volilnem okraju v Trstu. Na nedeljskih nadomestnih državnozbornih volitvah, ki so se vršile v III. volilnem okraju v Trstu vsled demisije bivšega soc.-demokrat. poslanca Pagninija, je bil izvoljen v prvem skrutiniju s kakimi 20 glasovi absolutne večine kandidat laške liberalne stranke dr. Giorgio Pitacco, ki je dobil 2898 glasov, dočim so dobili: kandidat soc.-demokrat. stranke Giacomo Nikolao 1667, slovenski kandidat dr. Ed. Slavik 644, kandidat soc.-demokrat. desi-

dentov Sil. Pagnini 333, a samostojni kandidat dr. M. Depangher 79 glasov, kakih 20 glasov je bilo razgubljenih. Vsega skupaj je bilo oddanih 5647 glasovnic, med temi 138 belih.

r Čegava so kolesa? Pri tukajšnjem garnizijskem sodišču se nahajajo tri kolesa, katera so se dobila pri znamenitih tatovih Karolu in Juliju Premru. Ogleda se jih lahko v pisarni v vojašnici sv. Petra. Kolesa so črno barvana in prostega teka. Dva sta tvrdke »Puch«, že obrabljena, tretji je »Styria« in ima tovarniško številko 72.216. Lastniki naj se zglase v omenjeni pisarni.

r Uboj. V Gendorfu na Koroškem sta se kranjska Slovenca Ivan Bertonec in Adolf Dražil, oba zaposlena pri regulaciji Drave, nekoliko sprla. Ko Bertonec že ni več mislil na prepir, pograbil je Dražil kuhinjski nož, ter ga s tako silo zasadel Bertonecu v tilnik, da mu je pod brado ven prišel. Bertonec je čez nekaj ur umrl. Dražil se je pa sam javil orožništvu.



Dolenjski novičar.

d Iz Zagorja ob Savi nam pišejo: Dovolite, g. urednik, da se tudi iz naše vasi oglasimo v Vašem cenj. listu »Slov. Domu«, da bodo čestiti bralci tudi o nas kaj izvedeli. Želimo »Slov. Domu« karnajveč naročnikov v našem kraju, kjer je še premalo razširjen. Vsak somišljenik mora biti sam naročnik in agitator »Slovenskega Doma«, posebno ko bomo pričeli redno javljati novice iz našega kraja.

d Smrt. Koj v začetku moramo javiti žalostno novico. Smrt je ugrabila načelnika »Sokola«, br. Dragotina Kolenca, v najlepših letih. Bil je eden izmed najdelavnejših članov »Sokola«, ki ga je kot načelnik spravil do nikdar preje dosežene višine. Kot zaveden Slovenec se ni uklonil šikanam narodnih nasprotnikov ter je marsikoga, ki je pričel omahovati, zopet navdušil. Bil je povsod vsled svoje šegavosti in uljudnosti priljubljen. Bil je dalje član glasbenega društva »Zagorje«, tamburaškega kluba, N. D. O. in prostovoljnega gasilnega društva — torej vsestransko delujoč fant. Pogreba se je udeležilo nebroj ljudstva, domača društva, ki je bil pri njih član, dalje trboveljski in hrastniški »Sokol« ter deputacija gasilnega društva iz Hrastnika. Lahka mu zemljica, mi ostali pa si ga vzemimo za vzgled, kako moramo delovati za svoj narod in za svoje prepričanje!

d Občinske volitve. 28. in 29. septembra so se vršile občinske volitve v znamenju najhujšega boja. Slovenski stranki sta se združili proti soc. demokratom, ki so tu največja opora nemškutarstva. Nasilstva so bila pri nasprotnikih tolika, da jih je dobilo nekaj že zaslužen plačilo pri sodniji, nekateri ga pa še pričakujejo. — Slovence so zmerjali z »windische Hun-

de«, »Sokole« z »Räuberbande« itd. — Vendar smo imeli tudi mi izdajice med seboj, ki so volili ali nasprotnike, ali so jim pa z odsotnostjo pri volitvah pomagali. Prodrli smo v III. razredu s štirimi kandidati, nasprotniki z dvema, izmed katerih je imel eden en glas večine, drugi je bil izžreban. Vendar stvar glede njiju še ni gotova, ker sta slov. stranki vložili priziv glede dveh volilcev. O končnem izidu bomo že poročali. — Volitve v I. in II. razredu so izpadle za Slovence jako slabo. V I. razredu je zakrivilo poraz Slovencev topliško učiteljstvo, ki je volilo najhujše tukajšnje nemčurje, pripadnike rudnika. Ne vemo, kaj jih je pri tem izdajstvu vodilo, pravega vzroka ne najdemo. Govori se mnogo o tem. Večina vaščanov je edina v tem, da so pogazili svojo narodno zavest iz strahu pred materijelno škodo — dobivajo od rudnika par kronc remuneracije in nekaj voz premoga. Vendar je tudi ta vzrok ničev, ko je vendar rudniški ravnatelj jako toleranten človek, ostali njegovi uradniki pa so brezpomembni in od danes do jutri. Obžalujemo ta njih narodni greh, posebno radi tega, ker se topliški učitelji kaj radi ponašajo z narodnostjo in se dajo voliti v razna narodna društva. Opozarjamo naše naprednjake, da se spomnijo tega njihovega greha ob času volitev v razna narodna društva. — O volitvi v II. razredu ne moremo dosti govoriti, ker volita samo rudnik in južna železnica. Rudnikov zastopnik bi, kakor pravijo, tudi lahko častneje in za nas Slovence koristneje nastopil kakor je v resnici storil. — Nemčurska tendenca pri teh volitvah je bila spraviti na županski stolec znanega Michelčiča, ki o njem lahko z »Rogačem« zapojemo:

»Da si rodu pangermanskega, rad Ti verjamem, saj vem da

Oče s slovensko Te je brezovko molit' učil«.

Upamo, da se jim ta nakana ne posreči in da naša vas niso ugodna tla za klin mostu do Adrije.

d »Sokolski Dom«. Naš prepotrebni »Sokolski Dom«, drugi na Slovenskem, je že pod streho. Sedaj ometavajo notranje prostore, da bomo lahko čez zimo že v njem telovadili, imeli predavanja, shode in zborovanja. Do sedaj res nismo imeli primernih prostorov za svoje prireditve, ali od sedaj bo bolje. Razna naša društva in organizacije, ki so bila ravno vsled tega nedostatka v delovanju ovirana, se bodo pričela intenzivno gibati in skušala zamujeno nadomestiti. Razmere nas kličejo k nujnemu delu in upamo, da klic ne bo ostal brezuspešen..

d »Ženinom in nevestam.« Ta škofova knjiga je tudi pri nas povzročila mnogo zgražanja in pohujšanja. Lastni škofovi pristaši so ga obsojali vsled tega dela in pričeli dvomiti o njegovi normalnosti. Star možakar, zvest klerikalec, mi je jokaje tožil, da je moral dočakati kaj take-

ga. »Oh, kam gremo! Poglejte, pa res pripravlja duhovniki vero ob kredit!« Po Vsih svetih smo imeli semenj in na njem si slišal govoriti ljudi samo o tem. Prišli so iz vseh krajev in se pogovarjali o tej najnovejši slovenski svinjarski knjigi. Vsi so bili edini v tem, da zasluži knjiga, ozir. njen avtor, najhujšo obsodbo. Pa tudi »Slovenčevi« jalovi zagovori ne veljajo prav nič, ker bi knjiga klub vsem »odredbam« zašla med nedorasle ljudi. Saj je znano, da so klerikalni starši najbolj brezbrizni v dovoljevanju knjig svojim otrokom; sveto jim je vse, kar pride iz »blagoslovljenih« rok, in vse to smejo tudi otroci brez škode čitati.

d Iz Bele Krajine. »Domoljub« je v svoji zadnji številki zopet jasno pokazal, kako fino izobražene in kako dobre prijatelje kmetov ima v Belokrajini. »Tepec, prismoda itd.«, to so izrazi njegovega dopisnika, ki skuša pobiti resnične podatke v »Slov. Domu«. Res, jako lepe besede, ali s temi ni nič opravljeno in takšno pisarnje le kaže onemoglo jezo gotovih gospodov, ki se jim stopi na prste. Kakšen je človek sam, tako pa o drugih sodi. Očitaje, da dopisnik »Sl. Doma« nima pojma o rafjeiznovkah, ker piše o čistem dobičku, kaže ravno nasprotno — seveda nekateri gospodje po farovžih nočejo nič znati o tem dobičku. No, da je saj popolnoma umljivo, ako se v prvi vrsti skrbi za svoj žep. Točka 10 pravil posojilnice po Raifeiznovem zistemu pravi: Rezervni zaklad služi v to, da se pokrijejo eventualne izgube, ki se pokažejo po bilanci. V rezervni zaklad se steka vsakoletni čist dobiček. No, gospodine, ta gre pa — kaj ne da — v farovško malho. Živeli prijatelji kmetov. Kdo je v Beli Krajini boj kmete odiral in jih še zdaj odira, o tem bi nam zgodovina znala dosti povedati, da so ti gospodje doma ravno v — farovžih. — Oglejte si le nekoliko dobro tiste dobro rejene, rdečelične gospode po Beli Krajini, pa boste kmalu prišli do drugega prepričanja, ako niste že preveč padli v — temo. Kaj pa pomenijo tista velikanska premoženja nekaterih gospodov po farovžih v Beli Krajini? Vaše hranilnice niso popolnoma nič pripomogle k temu, da so se obresti tako znižale, to je bil čisto naraven razvoj, ki je moral privedi predrugačenje razmer prej ali slej — sicer je pa tudi postava vmes posegla. Kar se tiče gradaške posojilnice in drugih, bodite le brez skrbi, da bodo lahko kar najbolj vsevale in da bodo ljudstvu še v veliko korist. Macele od gradaške posojilnice nima popolnoma nobenega dobička, ampak prej izgubo, ker mora toliko ur presedeti v uradu, kar pa rad stori, ker ve, da dela za blagor našega ljudstva, ki mu tudi v polni meri zaupa, kar najbolj kaže krasen razvoj posojilnice.

d Iz Cerkelj na Dolenjskem. V nedeljo, dne 14. novembra se je vršil tukaj

ustanovni občni zbor podružnice družbe sv. Cirila in Metoda. Zbralo se je nepričakovano mnogo zavednega občinstva. Vsa obrekovanja in zabavljanja v cerkvi niso nič pomagala. Občni zbor je otvoril nadučitelj gosp. Bohinec ter v vznesenih besedah opisal pomen družbe sv. Cirila in Metoda. Zastopnik glavne družbe gosp. Beg je v poljudnem govoru razložil delo in namen družbe. V odbor so bili izvoljeni ti-le rodoljubi in rodoljubkinje: g. Alojzij Marinček, predsednik; ga. Marija Krutar, namestnica; g. Janko Golob, tajnik; ga. Terezija Ambrožič, namestnica; ga. Albina Kocijančič, blagajničarica; g. Fran Zevnik, namestnik; odborniki: Edvard Bohinec, Fran Dolinar, Miha Marinček, namestniki: Elvira Bernot, Ana Volk, Anton Kovarčič. Po končanem dnevnem redu se je razvila prav živahna zabava. Vsakega je navdajala vesela zavest, da smo storili dobro rodoljubno delo. Tudi v Cerkljah se svita.

d Iz Semiča nam pišejo: Dne 5. t. m. je umrl v Semiču gosp. Ivan Šusteršič ml. v 39. letu svoje starosti. Pokojnik je bil blag mož, dobrega srca, zlasti revežem je bil naklonjen. Nikogar ni zavrnil, kdor se je zaupljivo obrnil nanj s kako prošnjo. Naj bi tisti, ki so dobivali toliko dobrega iz njegovih darežljivih rok, bili njemu hvaležni in ga ohranili v blagem spominu. Pogreb njegov je pač očitno pokazal, da je bilsplšno priljubljen pri svojih sorojakih. Od blizu in daleč so prišli njegovi prijatelji in znanci, da izkažejo svojemu ljubljencu zadnjo čast. Blagi Ivan! Prezgodaj si nas zapustil in se preselil v večnost, toda tvoj spomin živi med nami, ki ga bomo ohranili v svojih srcih dokler živimo. Zapustil si žalujočo soprogo, ljubljeneega sinka in užaloščene starše, ki so spremili zadnjega sina k večnemu počitku. Vsi ostali tolažite se s tem, da žalujejo z vami mnogobrojni vaši znanci tako, kakor morejo žalovati le oni, ki so v tesni zvezi s pravimi prijatelji. Tebi pa, dragi Ivan, kličemo vsi tvoji prijatelji in znanci: Lahka ti zemljica!

d Nov most čez Kolpo na Brodu se v kratkem otvori, oziroma odda javnemu prometu. Proračunjen je bil na 46.000 K, a stroški bodo narasli gotovo na 60.000 K, ker je naraščajoča Kulpa spomladi s podiranjem podmostkov delo zelo ovirala. Ne-koč je odnesla tudi železni zabijač, težak 250 kg. 30.000 K je prispevala kranjska dežela, drugo pa hrvaška. Most je dolg 40 m in stoji na treh betonskih stebrih. Delo, ki je gotovo častno, v modernem slogu izvršeno, sta nadzorovala dva stalna inženirja, g. Voda zemaljske vlade in zastopnik tvrdke iz Zagreba. Grajati je edino le klanec na kranjski strani pred gostilno gosp. Jakovica. Če se je zasula cesta na desnem, zakaj bi se ne tudi na levem bregu Kulpe. Vemo, odkod te ovire, a pričakujemo, da se merodajni činitelji ne bodo

ozirali na protest posameznika in z ozirom na živahni promet nedostatek prejkoslej odstranili. Nov most, žični tir, vse te naprave so privabile letos veliko tujcev in naše oddaljene kraje precej oživile.

d Prevažanje lesa po žičnem tiru. Okrog leta 1890 je kupil gosp. Neuberger iz Reke od grofa Nugenda velikanski gozd nad Banjaloko in Novimi seli v obsežnosti 1200 oralov. Gozd se izsekava že 20 let, večinoma bukov les. Pokupil ga je največ lesni trgovec gosp. Bolf iz Delnice, deloma ga je uporabljal lastnik sam v nekdanji parni žagi v Srobotniku in sedanjim na Brodu. Vzlic temu je še ostalo do 180.000 bukovih in smrekovih debel, ki se bodo spuščala od lovskega gradu na Stružnici v višini do 700 m na 400 m padeča po 2 $\frac{1}{2}$ km dolgi jekleni žici v parno žago gosp. Neubergerja. Vse priprave bodo izgotovljene do novega leta. Žica je bila poslana v 11 kolačih. Najtežji je tehtal 4.000 kg. Vozilo ga je iz Kočevja v Banjaloko tri pare in iz Banjaloke na vrh hriba pa šest parov konj. Ta transport je bilo interesantno videti, gotovo pa je prevažanje take teže po tako hribovitih potih tudi zelo nevarno, a vendar se je posrečilo gosp. J. Kajfežu, županu na Novih-selih, izvršiti to delo v šestih dneh. Samih stroškov za prevažanje je 1500 K, priprave, jeklena žica in podstave pa 50.000 K. Sedanja vrednost gozda se ceni nad 200.000 K, a kupljen je bil za 135.000 K in skozi 20 let v uporabi.

d Za vodno napravo v Iški vasi, Mali vasi, Stajah in Kotu je obljubilo prispevati poljedelsko ministrstvo k proračunanim stroškom v znesku 133.600 K z državnim prispevkom v visokosti 40%.

d Trgovci v Litiji in Šmartnem dajo p. n. občinstvu na znanje, da vsled tega, ker so mesta in trgi odpravili običajna novoletna darila, tudi v Litiji in Šmartnem novoletnih ali kakoršnih koli si bodi daril ne bodo dajali; v nadomestilo pa so sklenili darovati za šolsko mladino in občinske reveže in sicer litijski trgovci za Litijo, šmartinski trgovci pa za Šmartno pri Litiji.

d Izredna bolezen. V torek so v bolnišnico pripeljali iz ribniške okolice nekega mladega dekleta, ki že tri dni in tri noči nepretrgoma spi. Prebudila se tudi ni, ko so jo na kolodvoru prenesli iz kupeja v voz.

d Svojega svaka ustrelil. Janez Kastelic, delavec in Anton Jereb, gostilničar v Malem Trebeljem, sta imela iz rodbine Goršič vsak eno sestro za ženo. Kastelic se je izselil s svojo rodbino v Ameriko, kjer je ostal šest let. Po pismih je Kastelic zvedel, da je njegova svakinja doma umrla, ker je Jereb jako grdo z njo ravnal. Ko je ta poročil neko drugo žensko in ne sestre umrle prejšnje žene, je nastalo hudo nasprotje v teh dveh rodbinah. Dne 3. svečana t. l. se je Kastelic iz Amerike vrnil domu. Že čez 5 dni je prišlo med obema sva-

koma do prepira, in morebiti bi bilo že takrat prišlo do spopada, da niso to zabranili Jerebova žena in mati. Drugi dan sta se svaka zopet sprla zaradi denarja, ker je Jereb poslal Kastelicu ameriški denar nazaj, s katerim je ta prejšnji dan svoj zapitek plačal in zahteval avstrijskega. Dne 8. svečana sta se oba nasprotnika sešla pri krojaču Antonu Jerihi v Malem Trebeljem. Jereb, ki je bil vinjen, je vprašal Kastelica, zakaj ga je prejšnji dan zmerjal, ter pristavil, da bi se mu danes ne pustil. Kastelic mu je odgovoril dobro, pa pojdi ven in je zapustil Jerihovo sobo. Takoj za petami mu je sledil Jereb. Čul je zunaj prepir, nakar počijo trije streli, vrata se odpro in čez prag stopi Jereb ter se mrtev zgrudi na tla. Kastelic je dejanje priznal, a rekel, da je to storil v silobranu, ker ga je Jereb takoj s pestjo v prsi sunil, drugo roko pa držal v žepu. Misleč, da ga bo napadel, je počel v silobranu streljati. Zaslišane priče so izpovedale, da je bil Jereb nasilnež, zlasti v pijanosti je bil pripravljen takoj za tepež, da je obdolžencu takrat zagrozil: »Danes mora biti tvoja ali moja smrt.« Priča Matija Ulčar je izpovedal, da tisti dan, ko se je pripetil ta žalostni dogodek, je Jereb kazal nož, češ, da bo Kastelica na drobne kose razrezal. Istodobno pa, ko je stopil Jereb za Kastelicem iz sobe, se je proti Antonu Jerihi izrazil, da mora biti Kastelic ali pa on mrtev. Dognalo se je torej, da je bil strah pred Jerebom upravičen in da je le v svojo obrambo segel po orožju. Sodišče ga je spoznalo krivega samo radi prekoračenega silobrana in ga obsodilo na 1 mesec strogega zapora.

d Neprevidnost se sama kaznuje! Iz Zagreba poročajo: Marija Zupančič, kmetica iz Jelenka v krškem okraju na Kranjskem, je prijavila redarstvu na državnem kolodvoru, da je prišel k njej 16letni fant in ji rekel, da se njen sin France, ki je pred dvema leti odšel v Ameriko, sedaj nahaja v Zagrebu. Ako ga hoče obiskati, naj gre z njim v Zagreb, kjer ji bo on pokazal njegovo stanovanje, vendar pa naj sabo vzame 100 K. Marija Zupančič je verjela neznančevim besedam, šla je k sosedu, si izposodila 100 K in odšla z neznan- cem v Zagreb. Na kolodvoru v Brezicah ji je tujec rekel, naj njemu da shraniti denar, ker je pri njem bolje shranjen, češ, ona bi ga lahko izgubila ali pa bi ji bil lahko ukraden. Ničesar slabega sluteč je Marija Zupančič dala fantu denar. Nato sta se peljala naprej proti Zagrebu. V Zagrebu je neznanec peljal kmetico v neko vežo na Jelačičevem trgu ter ji rekel, naj tamkaj počaka, da ji dovede sina. To se je kmetici zdelo sumljivo, zato je neopaženo sledila fantu, ki se je napotil proti državnemu kolodvoru. Tu je videla, da se je sestel z nekim drugim fantom in nekim mladim dekletom. Fanta sta kmalu nato izginila. Marija Zupančič je jela kričati in zahtevati, naj se ji vrne denar. V tistem

trenotku je pristopilo k nji ono neznano dekle ter jo jela tolažiti, da naj ne bo v skrbeh, češ, denar itak ni izgubljen. Slučajno je prišel mimo Fran Vlašić, pleskar, ter slišal, o čem se ženski pogovarjate. Prastopil je k njima ter jima velel, naj gresta ž njim na policijo. Tu so neznanko, ki je povedala, da je Vilma Yob, doma iz Zagreba, aretirali. Kaznovana je bila že trikrat radi potepuštva in nepoštenega življenja. Izpovedala je, da tujca, ki je osleparil Marijo Zupančič, ne pozna. Policija je odredila strogo preiskavo.



Gorenjski novičar.

Novice iz Št. Vidu nad Ljubljano.

g Župniku Zabretu v album. Pišejo nam: V nedeljo, dne 7. novembra ste se »prečastiti« srdili z lece na nas, češ, da vam ne zaupamo, ter da povprašujemo, kam vendar preide od nas darovani cerkveni denar. Toda gosp. župnik, mar niste temu krivi edino le vi sami, da vam več ne zaupamo? Premislite društvo »Bogomila« spričuje jasno dovolj, kako je z denarjem, ki pride v vaše roke. Ali ni bila vaša sveta dolžnost, skrbeti, da bi se društvo, ki je bilo zasnovano po vas, tudi vzdržalo? Ako pa ste sprevideali, da to društvo iz kateregakoli vzroka ne more eksistirati, ali ni bila zopet vaša sveta dolžnost, članice o tem obvestiti ter jim **takoj povrniti članarino**? Toda, vi še odgovora niste dali prevaranim ženskam, ko so vas potem časopisa vprašale, kje je njihov teško zaslužen denar. Čujte tedaj gosp. Zabret: »Dokler ne poravnate takih in enakih krivic, toliko časa ne zahtevajte nikakega zaupanja od nas!« Več faranov.

g Škofova brošura. Preteklo nedeljo je Zabret — mesto da bi nam oznanjal božjo besedo — prav pijančevsko kričal ter zagovarjal škofovo svinjsko brošuro. Odgovarjamo mu na kratko: »Čimbolj se gnjiloba meša, tem bolj smrdi. Škof je s svojo »čedno« brošuro toliko zagrešil, da se tega ne more nikdar in nikakor več poravnati. Sicer ima pa ta škofova hčerka tudi svojo dobro stran, kajti najzabitejši glavi, ki jo prebira, se mora posvetiti, kakšna je v resnici ona banda, kateri načeljuje ta »prečisti« škof in katera zavzema mesto naših dušnih pastirjev.

g Naš skrbni župnik Šengarjev Tine hoče razlagati v nedeljo popoldne na shodu škofovo brošuro. Zato vabi vse krščansko misleče farane na ta shod. Ker naš častiti dobro ve, da pri nas ni Turkov, ne protestantov in ne Židov, ampak samo verni rimsko-katoliški kristjani, pa hoče delati še razliko še med temi. O tem si pač ni treba glave beliti, gotovo bodo prišli samo krščansko misleči. Kajti vsi tisti, katere ima on za najbolj verne katoličane, so prvi brali in raznašali nov katekizem za »Ženine in neveste«. Teško se mu bo

odločiti, kje se naj loti škofove brošure. Kadar mu je »prevzvišeni« poslal pastirski list, ga je vselej z nekim svetim strahom prebiral z lece in posebno je povdarjal: Tega ne pišem in ne zahtevam jaz, ampak škof. Kje se je torej lotiti? Najbolje kar po starem: rdečo knjižico v roke in natanko od besede do besede čitati, kar je pa bolj važnega, pa dvakrat ali trikrat. Vprašanje pa je, če bodo vztrajali do konca na sestanku »krščansko-misleči«.

g O ti ljubi »Slovenski Dom«, zapečaten ti je usoda, nič več ne bodeš smel zahajati med nas! Tako smo se te že privadili, da smo te že komaj čakali, toda sedaj si nam prepovedan! Proč ž njim, je grmelo v nedeljo raz prižnico. Samo o »Slov. Dom«, Sokolih in liberalcih je imel v nedeljo naš ljubljani Zabret pridigo. Dejal je: »Kakor veste, prihaja k nam neki list, »Slov. Dom«. Kakor veste, ga do sedaj še nisem omenil, ker je napadal samo našega gospoda župana in mene, kajti tisti trenutek, ko bi zvedel, da me imajo tisti okrog »Slovenskega Doma«, Sokoli in liberalci radi in me spoštujejo, bi pobral šila in kopita (?) ter zapustil Št. Vid (?), kajti gorje župniku, ki ga imajo radi in ga spoštujejo taki ljudje«. Toraj niti radi imeti in spoštovati ne smemo svojega dušnega pastirja, ker takoj bi pobral šila in kopita ter bi nas zapustil! »Toda sedaj,« je nadaljeval svojo pridigo, »čujte, začel je napadati našega prevzvišenega škofa. Sedaj pa proč ž njim.« Kaj gospodine, tisto pismo g. župnika Antona Berceta, objavljeno v zadnji številki »Slov. Doma«, Vas tako bode? Ej, resnica pač oči kolje, zlasti če se ne da ovreči. Sicer pa čim večkrat boste »Slov. Dom« s prižnice priporočali, tem bolj se bo ljudstvo zanimalo zanj.

g Naš župnik Zabret je prišel že tako daleč, da prireja namesto verskih pridig poulične govore na prižnici. V nedeljo se je jezil na »Slov. Dom«. Pravil je, da radi tega, ker ne odobrava škofove knjižice »Ženinom in nevestam«. Zabretu povemo, da tudi dostojni Šentvidčani te knjižice ne odobravajo in se čudijo, kako je mogel knezoškof kaj takega napisati in dati v razprodajo. Le njegovim podrepnikom ta knjižica jako inponira. Videli smo jih že veliko, ki pri vsaki priliki, posebno pa če pridejo do kakega mladega dekleta, izvlečejo iz žepa škofovo knjižico in ji čitajo iz nje pohujšljive odstavke. To gotovo ni prav, kakor ni prav, da je škof to knjižico izdal. Če bi bil župnik na mestu, bi gotovo temu napravil konec in svoje kimavce podučil, kaj smejo in kaj ne. Pa seveda, kar je škof spisal, župnik ne sme preklicati, zato se mesto da bi se jezil nad škofom in svojimi pristaši, pohujševalci, jezi nad »Slov. Domom«, ki tega pohujšanja ne odobrava.

g Farovška hranilnica dela našemu Zabretu velike skrbi. Ne vemo ali je že res na robu propada, dobro se ji pa gotovo ne godi, vsaj varna ne more biti. Ko smo

zadnjič opozorili javnost, da ima farovška hranilnica stik z mizarsko zadrugo, ki je baje falitna, je Zabret takoj zastokal in hitel popravljati, da ni nevarnosti, pretekli teden je bil pa že tako zmešan, da že pridige ni mogel naštudirati, temveč je pral hranilnico na prižnici. No, nam je že končno vseeno, kaj Zabret na prižnici govori. Vidi se pa iz tega, da mi pravo trdimo, če pravimo, da Zabret ni župnik po poklicu, ker njemu je vera deveta briga, njemu se gre samo za denar in svetno gospodarstvo. Kolikor smo iz katekizma podučeni, je ena maša več vredna kot dobiček vsake hranilnice. Poglejte pa Zabreta, on je samo za denar. Ko se je opozorilo ljudi, da naj pazijo, komu zaupajo svoj denar, je dvakrat popravljal. Ko so mu pa Draveljci očitali, da ima v Dravljah mašo plačano, pa ni odgovoril, dasi je ni opravil in jo je še vedno dolžan. Je pač mamon njegov bog.

g V Vižmarjih bomo, kot se čuje, z novim letom dobili novo poslopje na kolo-dvoru. To je že res skrajni čas, ker sedanje poslopje je kot beznica. Že čakalnica ne odgovarja potrebi in prometu, kaj pa še, če si človek ogleda pisarno in stanovanje g. načelnika; za drugo osebo pa sploh ni nobenega prostora. Jako neprijetno je v dežju, tedaj ni prostora niti toliko, da bi človek odprl ali zaprl dežnik, da ne bi bil med tem moker in oškodovan na obleki. Pričakujemo od železn. uprave, da napravi pri novi zgradbi primerna nastrešja (perone), da bode stavba odgovarjala potrebi časa, ker na našem kolo-dvoru je sedaj že jako živahen promet, ki se pa od leta do leta množi.

g Glasbena šola v Kranju. Šolsko leto 1909/10 se prične s 1. decembrom 1909. Vpisovanje se vrši od 16. do 22. novembra vsak dan od 4. do 5. ure popoldne v pritličju tukajšnje gimnazije. Redni pouk v vseh predmetih se začne 1. decembra 1909. Učni načrt je popolnoma enak onemu »Glasbene Matice« v Ljubljani. Pogoji vsprejema: 1. Ukovina za klavir in violino po 4 K na mesec. 2. Ukovina za glasbeno teorijo 2 K za pol leta. 3. Ukovina za zborovo petje 1 K za pol leta. 4. Vpisnina (samo za onega gojenca, ki se poučuje v klavirju in violini) 2 K za tekoče šolsko leto. Gojenci, ki žele, da se jim čas pouka v šoli pomnoži, plačajo primerno višjo ukovino. Oproščenje šolnine. Revne, marljive in nadarjene gojence oprosti odbor plačevanja šolnine popolnoma ali deloma. Prošnje je vlagati, naslovljene na odbor, pri šolskem vodstvu. Za sprejem se zahteva posluh in dovršeno osmo leto.

g Tatinski prisiljenec. Prisiljenec Jakob Plahuta je ušel v Javorniku od dela in je s seboj vzel obleke v vrednosti 41 K. Nato se je brez dela klatil po Kranjskem in Koroškem. Nekemu spečemu delavcu na Jezerskem je izmaknil iz žepa 30 K

vredno uro. Plahut je bil obsojen na 6 mesecev teške ječe, potem se bo zopet oddal v prisilno delavnico.

g Orožnikom se je protivil. Primož Jeriša, hlapec v Vodica, je bil na prošnjo svoje sestre, omožene Bilban iz usmiljenja sprejet v domačo hišo, ker je božjasten. A Jeriša je vrhu svoje bolezni hudoben in pijančevanju vdan človek. Nekoč od svojega gospodarja posvarjen, ker je brez vzroka domače vole pretepaval, se je zaletel v njega tako, da je Bilban padel na tla, potem mu je še en zob pokvaril. Čez nekaj dni se je lotil domačega pastirja. Ker ga je pa gospodinja, njegova sestra branila, opraskal jo je po obrazu. Od hiše zapoden, se je povrnil nekaj dni kasneje zopet k Bilbanu ga tirjal za zaostalo mezdo. Ko se mu je reklo, da nima ničesar tu iskati, udaril je gospodinjjo, svojo sestro, s polem dvakrat po roki. Ko mu je orožnik napovedal aretacijo, se je zaletel v orožnika, z obema rokama zagrabil za bodalo in ga pri tem še zmerjal z raznimi psovki. Jeriša, ki je vse priznal, je bil obsojen na 6 mesecev teške ječe.

g Na šampanjec se je ujel. Pred kratkim se je v neki gostilni v Ljubljani pojavil neki dozdevni 23letni tovarniški delavec Mihael Kramar, ki je dejal, da je iz Zagreba. Fant se je kazal omizju zelo šarmantnega, si je privoščil dobro večerjo in pil je tudi šampanjca. Opolnoči je bilo treba poravnati dolg za zaužitek v znesku 21 K 40 h. Ker pa kavalir tega ni mogel, je prišel v poštev stražnik in je nepridiprava aretoval. Bil je nato oddan okrajnemu sodišču. Kakor čujemo, to ni bil Kramar, marveč Mihael Puš, rodом iz Šmarja pri Ljubljani, kateri je bil tudi zasledovan zaradi poverebe 40 K, katere je bil odnesel nekemu gostilničarju na Dolenjski cesti. Puš je tudi sumljiv, da je svoj čas izvršil na Notranjskem nek vlom in ukradel žepno uro in 320 K denarja. Navedenec sedi sedaj v preiskovalnem zaporu pri c. kr. deželnem sodišču.

g Brod pri Sv. Jakobu na Savi je po oblastveni naredbi odpravljen, vsled česar ne sme brodnik več voziti. To na znanje občinstvu.

g Zatekla se je v nedeljo zvečer na Posavju mala, rjava, zelo debela psica, ki čuje na ime »Diana«, z mestno znamko 714. Lastnik da onemu, ki mu jo privede nazaj, primerno nagrado. Za lastnikovo ime se izve pri policiji.



Notranjski novičar.

n Poročila se je gđc. Pavlica Jurca v Postojni z g. Juro Šilec, c. kr. kancelistom v Konjicah na Štajerskem. — Čestitamo!

n Premeščen je g. notar Gojmir Demšar iz Postojne v Lož. Na njegovo mesto pride g. Jakob Kogoj, dosedanji notar v Ložu. Postojnska narodna društva so pri-

redila odhajajočemu gospodu notarju, ki je bil jako priljubljen in požrtvovalen narodnjak, v »Narodnem hotelu« lepo odhodnico.

n Za »Sokolski dom« v Postojni so darovali: g. Fran Žagar ml. daroval v veseli družbi v »Narodnem hotelu« 5 K; br. Demšar po br. županu Piklu 10 K, g. F. Dekleva, Slavina, 1 K, br. Maks Inocente za brošuro 5 K, ga. Ivanka Jurca nabrala na ženitovanju g. Šilca v hotelu Ribnik 4 K. — Vsem srčna hvala! Živeli! Na zdar!

n Na adresi mestnega oskrbnništva v Postojni. Postojna ima, kakor znano, električno razsvetljavo. A te razsvetljave smo ubogi, novopečeni meščani malokdaj deležni. Ako prideš v Postojno z južnega kolodvora, moraš imeti že več kot mačje oči, kajti električne žarnice že ne gorijo celo večnost, da najdeš naše moderno mesto. Ako ti slučajno prijazna luna ne posveti s kamenjem nasute ceste, imaš prijetnost, da se prav pošteno prevrneš čez kak cestni kamen, kanton, kakor se je zgodilo tudi piscu teh vrstic. Gospod mestni oskrbnik, poskrbite malo za boljšo razsvetljavo, gotovo Vam bodejo hvaležni meščani, še bolj pa tujci, ki ponoči ne morejo najti Postojne.

n Poslopje g. Josipine Kraigher za šolo v Postojni je kupila tamkajšnja mlekarska zadruga za svoto 20.000 K.

n Vlom v postojnski poštni urad. V nedeljo, dne 14. novembra ponoči so vlomili neznani zlikovci v postojnski poštni urad. Z močnim hlodom so razširili železno omrežje na oknu, zlezli v urad, ondi prebrskali pisalne mize ter skušali odnesti majhno ročno blagajno, kar pa se jim ni posrečilo. Zbijanje po železni blagajni je zbudilo g. Vodopivčev, ki je prižgala luč ter pogledala skozi okno. Ko so tatovi zapazili, da so zbudili hišne prebivalce, so jo hitro odkurili, ne da bi vzeli kaj vrednosti seboj. Orožništvo, ki je bilo takoj alarmirano, pridno zasleduje zločince.

n Bralno društvo v Gor. Logatecu otvorilo v nedeljo, dne 21. t. m. javno ljudsko knjižnico. Knjige se bodo izposojevale vsako sredo od 6.—7. zvečer in vsako nedeljo od 11.—12. dopoldne v društvenih prostorih. Bližajo se dolgi zimski večeri, dobra knjiga je gotovo najboljša zabava; zato segajte pridno po knjigah. — Vstopnina znaša 20 vin., za vsako izposojeno knjigo se plača dva vinarja odškodnine. Društvo si je nabavilo veliko število raznovrstnih knjig, mnogo so jih darovali prijatelji društva, katerim se tukaj še javno zahvaljujemo. Posebna zahvala pa gre g. Juliju Lenassiju in Ivanu Riharju, ki sta z večjimi denarnimi zneski podprla to za povzdigo izobrazbe važno podjetje.

n Odbor ženske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda v Idriji je nabral pri svojih članicah 54 K mesto venca na krsto prerano umrli članici in bivši zaslužni odbornici ge. Fani Lapajne.

n Odsek idrijskega »Sokola« v Idriji priredi v nedeljo, dne 21. t. m. ob 3. popoldne veseličo v prostorih br. Stefana Lapajnetu v Spodnji Idriji.

n V Spodnji Idriji bodo nove volitve občinskega odbora dne 4. decembra t. l., in sicer voli tretji razred ob 9. dopoldne, drugi ob 1. in prvi ob 3. popoldne.

n Godbeno društvo v Idriji priredi v nedeljo, dne 21. t. m. veseličo v pivarni pri »Črnem orlu« z začetkom ob 8. zvečer. Vstopnina za člane prosta, za nečlane 30 h za osebo. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala. K udeležbi vabi odbor.

n Najdeni denar si je hotel pridržati. Na dvorišču pri »Črnem orlu« v Idriji je našel tamošnji voznik France Bloj denarico s 330 K, katero je urno spustil v dežnik. To je videl Filip Kolenc, ki je takoj Pavlu Luštrehu povedal, ko mu je slednji svojo zgubo potožil. Kolenc je na cesti prijel Bloja, da naj vrne najdeni denar, a obdolženec je trdovratno tajil, da ni ničesar našel. Tudi orožnikom je spočetka tajil, končno pa le priznal. Obsojen je bil na 3 mesece teške ječe.

n Iz Matenje vasi nam pišejo: Predavanje g. Barana, strokovnega učitelja iz Ljubljane, o vrboreji in pletarstvu, je privabilo preteklo nedeljo preko 100 posestnikov iz Matenje vasi in okolice. Tako nepričakovana velika vdeležba priča, da se naš kmet v resnici zanima za to novo panogo kmetijstva, ki lahko postane dobičkanosna za »pivško dolino«. »Vrborejska in pletarska zadruga« v Postojni je zasadila (zasluga g. Seliškarja) preteklo spomlad na zato v najem vzetem kompleksu v bližini Matenje vasi 50 tisoč sadik različnih vrb, kakor: mandlovko, konopljenko, škrlatolisto in rdečo. Predno pa je vrba enkrat pognala, je zadruga trikrat zaspala, spi in bo spala. Gospod Baran kot strokovnjak je po ogledu nasada izjavil, da je teren za vrbo zelo ugoden ter da so sploh nasajene vrbe večje kakor po drugih krajih drugo leto. Upoštevati je seveda treba, da so vrbe nasajene na ozemlju, ki je vsled vlažnosti in večkratne poplave skoraj neporabno za poljske pridelke. — Predavanje je bilo zelo zanimivo. Gospod predavatelj je poljudno opisal sajenje in gojenje vrb, porabo in ceno protja in lubja, pomanjkaje protja na Kranjskem in na jugu sploh itd. Grajal je nelepo navado Slovanov, rekoč, da vsako stvar opustijo, ali se je ne lotijo, ako jim ne kaže takoj 50 do 100 procentov dobička, med tem ko se n. pr. Nemci z veliko manjšimi odstotki zadovoljujejo, a potem lepo napredujejo. Opozarjal je na velikansko in vedno rastočo uporabo najraznovrstnejših pletarskih izdelkov. Glede na zemljo, ugodno za vrbo, in podnebje ter bližino velikih južnih mest, morja in vinorodnih krajev, je priporočal zediniti se v krajevni odbor, ki bi pospeševal vrborejo in v ugodnem trenutku vresničil trajen pletarski poučni tečaj, kakoršnega imajo v

Dolskem, Dolu in Šmartnem pri Ljubljani. Poslušalci so z vidnim zanimanjem sledili izvajanjem predavatelja ter večkrat živahno pritrjevali. Orehovei, katerih je bilo precej navzočih, so sklenili takoj prihodnjo spomlad nekaj sveta za poskušnjo nasaditi z vrbami.

n **Z Blok** nam piše naš somišljenik: Malokdaj se sliši kaj novega iz našega kraja. Mrazu ni pri nas, deževne dneve imamo. Čas bi bilo, da bi že nastopila enkrat zima, da bi pomorila škodljive čuke, pred katerimi ni nihče več varen. Kakor hitro pade mrak, pričuka Rafael iz Zakraja v Novo vas, za njim Janez iz Nemške vasi, iz Volčjega Bahne, Lojzel iz Runarskega in Poderin iz Hudega vrha, potem pa je čukarija skupaj. Kaj ti čuki uganjajo, bomo povedali pri priliki. V nedeljo dne 14. t. m. je naš kaplanček napovedal klerikalni shod in vabil ljudstvo k obilni udeležbi, češ da se bo na shodu govorilo o veliki lumpariji. Najbrže se je šlo za škofovo svinjarsko knjižico. Na shodu so prali škofa, kolikor je šlo, toda preveč blaten je, da bi ga mogli oprati. Zadnji »Domoljub« že škofa tudi žehta in pere na vse kriplje in se huduje nad tiskarno v Kranju, ker je njegovo brošuro v zmanjšanem obsegu in samo za odrasle natisnila. Zaradi škofove klanfarije so sedaj naprednjaki krivi, Tonček pa je nedolžen kakor novorojeno dete. Tako piše »Domoljub«. Bo že tako! — Bloški Matvezek je oznanil, da bo prihodnjo nedeljo, to je 21. t. m. darovanje za škofove zavode. Vprašamo, ali se bo ta denar porabil za nakup škofovih bukvic?

n **Iz Kala** nam pišejo: Na čelu tukajšnjega občinskega odbora je kot župan najbolj zagrizen pristaš klerikalne stranke Elijev ata. Župan je mož še čisto po starem kopitu. Ker dobi občina Kal vodo, je predlagal pri občinski seji, naj plača vsaka hiša po 40 K za vodovod. Ker je to proti zakonu, so se občani pritožili na deželni odbor, ker jim je pač dobro znano, da se morajo take naprave plačevati od občanov po razmerju davka. Tudi za novozgrajeno šolo na Kalu se je enako predlagalo, toda upamo, da bo deželni odbor poučil župana, da se je treba ravnati po zakonih, ne pa po privatnih koristih. Čuli smo, da se je te dni ata župan izrazil proti neki osebi: »Kdo bo redil te kočarje, ki si vedno grade nove hiše!« Povemo mu, naj kočarje pusti pri miru, kajti čeravno kočarji, vendar smo pošteni ljudje, ki pošteno živimo od dela svojih rok. Za enkrat upamo bodo županu zadostovale te vrstice, ob priliki pa pridemo še z drugim gradivom.

n **Usodepolni strel.** Anton Nejedli, železniški asistent v Št. Petru, je šel dne 14. septembra t. l. s svojim psom na lov. Po navadi lovec jo je tudi on krenil blizu vasi Zagorje po njivah. Na kraju, kjer je rastla ajda, je pes obstal. Nejedli se je pripravil s puško za strel in ko pride v bliži-

no psa zleti prepelica, na kar on svojo puško sproži. V tem trenutku pa skoči liletni posestnikov sin France Medic s silnim krikom proti njemu. Nejedli vidi, da je fanta v vrat ustrelil. Urno mu obveže rano, a deček je takoj na licu mesta umrl. Kakor se je v preiskavi in pri obravnavi dognalo, je fantič kravo pasel in ležal na koncu njive, ki je bila posejana z ajdo, tako da ga obdolženec ni mogel videti. Ker prepelice jako nizko lete, je umevno, da je strel fanta zadel. Sodišče je Nejedlega od zatožbe pregreška v smislu § 335 k. z. oprostilo, zasebnega udeleženca, fantovega očeta pa zavrnilo na civilno pravno pot.

n **Iz Črnega vrha nad Idrijo** nam pišejo: Odkar je naš Dominik Rudolf, župan in c. kr. poštar, dobil zaželjeno izjavo »Slov. Naroda« dne 2. septembra t. l., je postal še bolj mogočen in nedotakljiv gospod. Kakor kak nemški minister hoče z železno roko vladati občino črnovrško. Zakoni so pri njem deveta briga, veljaven zakon je le beseda župnika; kar ta hoče, se zgodi, če je prav na škodo občine. Letošnje leto je odvezet lep dohodek prostovoljnega davka občini za ubožni zavod. Po volji župnikovi je občinski odbor sklenil, da se nobenemu gostilničarju več ne da licenca za godbo in ples, vzlic temu, da ima občina pri ubožnem zakladu 1249 K 86 vinarjev primanjkljaja, ki ga bo treba pokriti z drugimi dohodki. Narodno izobraževalno društvo je priredilo zadnjo nedeljo v septembru po pravilih svojega plesno veselico pri Avgustu Rupniku v Zadlogu. Župan in župnik sta bila silno razjarjena, ker se društvo ni hotelo pokoriti prepovedi županovi. Lepa zabava je bila: mladina je rajala pri lahnih valčkih in poskočnih polkah, da je bilo veselje. Da je bil red bolj zagotovljen, je poslal župan zraven svojega policaja. A ta ni imel ničesar opraviti. Hud poper je bil to za župana. Gostilničar ni kriv, ker on ni naročil godbe, društvo ima pa v pravilih dovoljen ples. Prišlo je neki brumni glavi na misel: društvo ima svoja pravila izobešena v gostilni Antona Lampeta v Črnem vrhu. Treba jih je ukrasti, pa bo društvo tičalo v pasti. In res, pravila so izginila s stene v gostilniški sobi. Tatvina se je kmalu zapazila in slutilo se je takoj, da se nekaj kuha proti društvu. In res, po preteku petih tednov dobi orožništvo od c. kr. okrajnega glavarstva nalogo, naj poizveduje, kdo je naročil godbo? Društveni načelnik je prijavil načelniku, da se je ravnal po pravilih in bilo je konec besedi. Kaj bo sedaj ukrenil okrajni glavar Ekel, bomo poročali drugič.

Vesti iz Hotedršice.

n **Naša »Čitalnica«** prav lepo uspeva v kljub temu, da klerikalci neprenehoma prosijo boga, »da bi jo hudič vzel«. Bog gotovo ne mara za hudobne in nevoščljive klerikalce, zato pa tudi njihove prošnje ne

usliši. »Čitalnica« obstoji komaj poldrugo leto, in se že kažejo lepi uspehi. Torej, možje, mladeniči in dekleta, le naprej korakajmo po poti, ki smo si jo načrtali, ne zmenimo se za ostudna obrekovanja naših hudobnih klerikalcev, ki od same blede zavisti pihajo kakor kače. Posebno sedaj, ko so nastopili dolgi večeri, zahajajmo pridno v »Čitalnico« po knjige, ki jih je čitateljem na razpolago mnogo, podučnih in zabavnih. Velik trn v glavi, ne v peti, je »Čitalnica« tukajšnjemu »Lažiljubovemu« dopisniku. Zato jo cigansko obrekuje, misleč, da ji bode s tem škodoval, zato pisari na najostudnejši način proti nji v svojem trobilu »Lažiljub«. A uverjen naj bo, da se zastonj repenči, kajti ljudstvo je spoznalo obrekovalca v pravi luči, zato bode pa vsak, ki še ni član »Čitalnice«, pristopil k nji.

n **»Katoliško izobraževalno društvo«** je lahko ponosno na svoje sadove. Čuki so postali surovi, svojega bližnjega gledajo kakor pes mačko in komaj čakajo, da bi se krvavo maščevali nad njimi. Tercijalke, ki imajo v tem društvu večino, so tudi nenavadne mojstrice. Ako so le tri take »svetnice« skupaj, tedaj jih naj človek neopažen posluša in videl bo, kaj znajo. Da, res je, kakor pravijo nekateri ljudje namreč: tak napredek je mogoč le v »katoliškem obrekovalnem društvu«, ki napredujejo pod zastavo svinjskega tolkača!

n **Škofova brošura »Ženinom in nevestam«** je tudi pri nas napravila mnogo smeha, pa tudi ogorčenja. Duhovniki vpijejo raz lece: »Gorje pohujšljivec; če kdo koga pohujša, bolje bi bilo, da bi se mu mlinski kamen privezal za vrat in se ga potopilo v globočino morja«. Škofu se bode pa še sto mlinskih kamnov obesilo za vrat, kajti toliko še ni noben človek pohujšal ljudi, kot on s svojo brošuro.

n **»Slovenski Dom«** nam jako ugaja. List se je tudi dobro razširil po naši vasi, a še vedno premalo. »Slovenski Dom« bi ne smel manjkati v nobeni slovenski hiši!

n **Nova tovarna** se nam obeta. Neki Nemec je kupil od Iv. Turka hišo, kjer sedaj dela tovarno za izdelovanje nekega olja.

n **Pogovor dveh klerikalcev.** A.: »Kaj praviš prjatu, al' bo kmal »Čitalnica« krepala?« B.: »Ja, skoraj mora; ta velke glave, ki so jo držale v luft, so šle vse preč in proklet je čudn, če je ne bo kmal hudič uzev.« A.: »Bog te usliši prjatu, in če bo res taku, kot ti praviš, bom dav še za en bokav vina.«



Ameriške novice.

a **Slovanska naselniška družba.** Med vsemi naselniškimi družbami, kar jih imajo v New Yorku, se nesebično najbolj zavzema za Slovane in Slovence »Slovanska naselniška družba«, katere naslov je: »Sla-

vonie Emigrant Society, 9 Old Slip, New York.« Ta družba ima pravico, hoditi na Ellis Island in ima pri naselbinski oblasti dober ugled; mimo tega pa slovenska Rafaelova družba niti na Ellis Island ne sme in je le nekak podrepnik »Avstrijske hiše.« Vsak cent za to družbo je vržen kakor v morje. Mimo tega je pa »Slovanska naselniška družba« v istini dobrodelna. Mnogim Slovincem in Slovenkam je ta družba že preskrbela službe, a sedaj, ko bode lastni dom odprla, bodo tudi naši rojaki in rojakinje našle dobro, čedno in pošteno pribežališče; ne bo se jim pa potreba potikati po umazanih hišah in se pajdašiti z moralno propalimi in popolnoma neizkušenimi ljudmi.

a Slovenec v ameriškem državnem svetu. Matija Nemanič v Jolietu je edini Slovenec in Slovan, ki se udeleži konvencije v New Orleanu glede predlagane zgradbe kanala od Chikaga do Mehikanskega zaliva. Nemanič je odpotoval z jolietško delegacijo v St. Louis, kjer se je pridružil predsedniku ameriške republike Taffu in njegovemu spremstvu na vožnji po reki Misisipi navzdol do New Orleansa.

a Petindvajsetletnico svojega mašništva je praznoval pretekli mesec Slovenec župnik I. M. Solnce v St. Pavlu Min. Slavnostni govor je imel slovenski škof Trobec. Pri tej priliki so položili ogelni kamen za novo cerkev, ki bo stala 1 milijon kron. Američani imajo menda preveč denarja, da zidajo take drage cerkve!

a Smrtna kosa. V Greater New Jorku so umrli: Marija Gostič, Anton Grčar in Josip Rabič. Vsi so bili člani podpornih društev. — V bolnici v Clevelandu je umrl Janez Eršte, doma iz Česnika pri Trebnjem na Dolenjskem. Pokojnik je bil šele 9 mesecev v Ameriki. — Istotam je umrl tudi Janez Pevec, doma v Trebincih, župnija Mirna na Dolenjskem. Pevec je bil že dve leti v Ameriki, a menda ni bil član nobenega podpornega društva. — V Tre-dawellu v Alaski je umrl 12. m. m. 22letni Josip Tomine, delavec v zlatem rudniku. Tomine je bil doma v Hrušici, občina Podgrad v Istri. Ker ni bil pri nobenem podpornem društvu, so pogreb zanj plačali njegovi rojaki. — V Willocku Pa. sta umrla Marija Mirt z Dolenjskega in Fran Fortuna iz Poljan nad Škofjo Loko. — V rudniku sta se ponesrečila J. Mirt in Ivan Nik, vlak pa je povozil Miho Bouha.

Gospodarstvo.

gd Lastnikom žrebcev. Posestniki žrebcev, ki hočejo v prihodnji spušcalni dobi spuščati svoje žrebce za plemenitev tujih kobil, je treba zglašiti te svoje žrebce najpozneje do 10. dec. t. l. pri političnem okrajnem oblastvu, v čigar okolišu se nahaja stališče žrebčev. Dovoljeno je zglašilo izvršiti pismeno ali ustmeno; ob enem pa je naznaniti ime in priimek, po-

tem stanovališče žrebčevega posestnika, kakor tudi plemo, starost, barvo in stajališče žrebčev. Za žrebce sploh pod štirimi leti in za noriške žrebce pod tremi leti se ne dajejo dopustila za spuščanje. Kje in kdaj bo izborna komisija zglašene žrebce pregledovala in za nje dajala dopustila, dá se ob svojem času na znanje.



Konserviranje lesa.

Lojze Luštin, tehnik.

(Dalje.)

Pohištvo, tramovje, ograje vrtov in gajev in razno drugo, napadeno od gosenic in drugih drvojedov, spoznamo po malih luknjicah na površju lesa, ali po lahkoti, kakor tudi moki podobnih odpadkih, ki jih opazimo v bližini napadnega lesa. V tišini pa je mogoče slišati brskanje in piskanje teh delavcev razdiralcev.

V primorskih krajih, pristaniščih, je zelo škodljiv neke vrste hrošč in neke vrste mehkužec, ki preluknjavata hrastov les ladij in čolnov.

Pridne delavce pri uničevanju lesa vidimo v raznih glivah, ki napravljajo velikanske škode: omeim naj le drvojedko (Merulius vastator), t. j. domačo ali hišno gobo, katero opisuje prof. Cilenšek v »Naših škodljivih rastlinah« sledeče:

Večjo škodo, kakor vse druge po naših hišah in shrambah se nahajajoče glive, more nam povzročiti drvojedka, ker se vsled njenega zajedavanja zrušijo včasih vsi lesni deli. Ona prebiva v mrtvem lesu in je tu zelo kvarljiva, ker postane les krhek in trhel ter začne gniti. Najbolj ji ugajajo takšni prostori, kjer je dovolj mokrote, in kateri se ne morejo prevetrovati ali se sploh nikdar ne prevetrujejo. Tu je zrak zaprt in miren, ves prostor pa zaduhel in drugim bitjem nevaren. V take kraje navadno tudi solnce ne prisije, in to je seveda škodljivejše. Največkrat najdemo drvojedko pod lesenimi pragi, pod stopnicami, ki ležijo neposredno na vlažni zemlji, in katerih ne loči ne zrak od nje, in v tramovih, na katere pribijamo podnice. Tudi v kletih in enakih kotih se dostikrat naseli.

V začetku opazimo na takem lesu majhne bele pike, ki se polagoma zlijejo v slizave lise ali nežne dlakaste oprhe, potem pa narejajo srebraste, pajčevini podobne tkanine. Pozneje postanejo debelejše, sivkaste in se svetijo kakor svila. Gliva se razširja ob robu zmerom dalje, pošiljajoč nežne nitke na desno in levo. Včasih raste jako hitro in se plazi, hrane iskajoč, celo med špranjami v zidu do lesa nanasprotnem koncu hiše. Takoseplazi od kraja do kraja, dokler je kaj hrane za njo. Krivo bi bilo, ako bi natolcevali, da pride vlaga še-le z njo v les, temveč drvojedka se nastani ondi, kjer je vlaga že v lesu, kjer primanjkuje dobrega zraka in svet-

lobe. Da se gliva preživi, ne sesa samo soka iz lesa, temveč uniči tudi trdne dele njegove. Ob enem razširja tudi neprijeten duh po plesni. Kjer je opravila svoje delo, t. j. izsesala les, pogine kvarljivka, les pa se nekako razkolje in razkrha, postane temnorjav, popolnoma suh, in zdi se nam, kakor da bi bil do polovice poogljenil. Na starejšem lesu je spoznati drvojedko, na zamolkem glasu, katerega ti da, ako biješ s prstom nanj. Kjer pa gliva že dolgo gospodari v lesu, upogne se ti, ako stopiš nanj ali drugače močno naj pritisneš. Trosonosi se napravijo na podgobju le ondi, kjer je kaka luknja ali špranja, skozi katero pridejo na zrak in svetlobo. Od njih kaplja neka vodena, čista, pozneje mleku podobna smrdljiva tekočina; odtod tudi ime »solzeča drvojedka«.

Dolgo časa je človek premišljeval o razpadu in razkrojitvi, katere se ne ubrani najtrji in najtrpežnejši les in uvidel je prvotno pomoč v tem, da je odstranjeval mokroto iz notranjosti lesa. Ali še le v času povzdige industrije, gradnja modernih prometnih sredstev, kakor železnice in ladij, se je začela pozornost ohranitvi lesa in sredstvom, ki bi ga obvarovale prehitrega razpada, se je začel človek baviti s konserviranjem (ohranitbo) lesa.



LISTEK.

Obrekovanje.

V. V.
(Dalje.)

Po strmi poti, v jarku, ki se je vspenjal v Brezovski hrib, se je vspenjal tedaj proti Šmariškemu trgu Janez Kosmač, vračajoč se iz mesta. V duhu si je že slikal začuden obraz svoje mlade žene, ko ga zazre naenkrat pred sabo, dočim ga je smela pričakovati šele zvečer. V mestu je dobro opravil, dobil je blago, ki ga je šel izbrat, dokaj ceneje, kakor je bil preračunil, in napravil se je takoj na pot domov, da sporoči veselo novico tudi svoji ženi. Spotoma, ko je bil že na pol višine strmca pod župniščem, se spomni, da bi se imel še pogovoriti z Anžonovim Francetom zaradi vprege in voza, ki ga je mislil poslati že jutri na vse zgodaj v mesto po blago. Ustavil se je, obrisal si je pot raz čela in premišljeval, ali naj odloži to pot na večer, ali ni bolje, da stori teh par korakov nazaj do Anžonove hiše. Odloči se je za drugo, truden je bil, in če je enkrat že doma, bi se le nerad odločil za to neizogibno pot. Obrnil se je in začel stopati po strmi strugi zopet navzdol.

V tem trenutku je stopil cerkovnik zgoraj iz župnišča in zavil v jarek. Z desnico si je zakril oči, da bi videl, kdo hodi pred njim po strmi strugi. Čakaj me, hudič! «je siknil skozi zobe in zdirjal po kamniti stezi za Kosmačem.

»Čakaj me, hudič framazonski,« je godrnjal pred se, »jaz ti že posvetim, brezverski rokavnjač!« In dirjal je naprej po strmi stezi. Kosmač se je ustavil in pogledal nazaj proti župnišču, kaj prihaja za njim v popolnem diru, a solnce mu je zasijalo ravno v oči, da ni videl cerkovnika, ki je kolovratil po jarku in lomastil z rokama po zraku. Obrnil se je zopet navzdol in pospešil korak, da bi došel prej v dolino kakor oni, ki je prihajal za njim in se gotovo ni mogel ustaviti. Toda podcenjeval je hitrost svojega zasledovalca. Vedno bliže in bliže so prihajali njegovi brzi koraki, že je bil tik za njegovim hrbtom. Ogniti semu je mislil in mu dati prosto pot po suhem jarku. »Framazon ti hudičevi!« je zarjovel cerkovnik in zavihel palico ter planil na Kosmača. Zavizgala je palica po zraku, namerjena naravnost na Kosmačevo glavo. Tedaj se je zavedel Kosmač nevarnosti svojega položaja, prijel cerkovnika krog pasu in ga položil na tla. Palica pa je zadela le Kosmačevo ramo in se prelomila na dva kosa. Z ročajem, ki ga je držal cerkovnik še v rokah, je mahal krog sebe kakor besen, pljuval in grizel je kakor je navada le pri ženskah, in penil se je onemogle jeze. Ko pa je spoznal, da mu ne pomaga nič vse njegovo upiranje, začel je stokati in prositi: »Kosmač, pusti mi življenje, saj sem te vedno zagovarjal, ne ubij me, ne zadavi me, saj ti ne storim nič žalega, tudi k žandarjem ne pojdem, pusti mi življenje!«

Zasmilil se je Kosmaču cerkovnik, prepričan je bil, da se mu je zmešalo, in ves srd je izginil iz njegovega srca. Izpustil ga je in čakal, da se je pobral. Plaho se je oziral cerkovnik na Kosmača, ni ga izpustil iz oči in umikal se je korak za korakom proti dolini. Ko pa je bil kakih deset korakov oddaljen od Kosmača, obrnil se je po bliskovo in zdirjal kar so ga nesle noge po strmi strugi navzdol. Kosmač pa je ostal sam v jarku in zmajeval z glavo: »Zmešalo se mu je — revežu«. Potem pa je še on stopil za njim. in se počasi vračal v dolino.

Za prvim kozolcem, ki je stal poleg jarka, pa se je skril cerkovnik in čakal kdaj pride Kosmač iz neurnikove struge. Vedel je, da mora tod mimo, če se noče vrniti v trg. Opazovati je hotel, na katero stran se obrne Kosmač, da napelje potem žandarje na njegov sled.

Počasi je stopil Kosmač iz jarka in jo krenil proti Anžonovemu domu. To Kosmačevo počasno in mirno obnašanje je cerkovnika še bolj razdražilo. Zaškripnil je z zobmi v krvavem sovraštvu, oči so se mu izbuljale, že itak surove poteze njegovega obraza so se spacificile v vprav satansko zlobne gube. »Čakaj me, kanalja brezverska,« je zagodrnjal in se obrnil proti žandarski postaji. Ko je prišel do ceste, spustil se je v dir in dirjal nepretrgoma do postaje.

Ves zasopel je vstopil v stražnico: »Kosmač je ubil svojo ženo, pobegnil je k Anžonu, še mene je mislil umoriti, ko sem stekel za njim. Hud boj sem imel z njim, pogledajte me, ves sem prašen in umazan, pa mi je ušel k Anžonu, v to framazonsko hišo pa ne grem za njim!«

Hitro so se oblekli žandarji, ki so bili prišli ravnokar iz službe, zopet v svoje bluze, opasali se, nasadili bajonete in deli puške na rame. Stražmojster, ki je izprevidel, da iz cerkovnika ne izve nič natančnejšega, se je odločil, da napravi s cerkovnikom šele pozneje zapisnik, zadrževalo mu je, da je Kosmač ubil svojo ženo in mislil ubiti tudi cerkovnika. Orderil je, da gresta dva žandarja k Anžonovemu Francetu in primeta Kosmača, če ga pa tam več ne dobijo, naj ga zasledujeta, on sam pa se je napotil s cerkovnikom v trg do Kosmačeve prodajalne, da se prepriča sam na licu mesta o neverjetnem zločinu. Sam ni mogel verjeti, kar mu je pravil cerkovnik, a zavedal se je tudi svoje dolžnosti, da v službi ne sme poslušati glasu simpatije.

* * *

Izdajatelj in urednik Rasto Pustoslemšek.

Največja zaloga navadnih do najfinejših
otroških vozičkov
36 25—19 in navadne do najfinejše



žime.
M. Pakič
v Ljubljani.
Neznanim naročnikom
se pošilja s povzjetjem.

V. H. ROHRMANN
(prej Jože Strzelba)
LJUBLJANA

kupuje razne rastline, korenine, rožice, semena, lubje, divji kostanj, češminjev sok, jabolka za mošt, kosti, parklje, loj itd., ima kot lastnik trvdke 40 24 18

M. PAKIČ

vedno največjo zalogo škafov, raznih lesenin, košar, fine žime, morske trave itd.

Singer „66“
najnovejši in
najpopolnejši
šivalni stroj.



Singer
šivalne stroje
dobite samo po naših
prodajalnicah.

Singer Ko. del. družbe za šivalne stroje
Kočevje 29 14—10
Glavni trg šteč. 79.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto dne 13. novembra 1909.

Gradec: 30, 66, 24, 70, 17.

Dunaj: 21, 68, 59, 39, 75.

Dvignjene v sredo dne 17. novembra 1909.

Brno: 82, 87, 88, 6, 68.

Tržne cene v Ljubljani

od dne 13. novembra do 17. novembra 1909.

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . .	1	14	1	40
1 „ „ „ II. „ . .	1	—	1	20
1 „ „ „ III. „ . .	—	90	1	12
1 „ telečjega mesa	1	40	1	72
1 „ prašičjega mesa (svežega) .	1	80	2	—
1 „ „ „ (prekajenega) . .	1	80	2	—
1 „ koštrunovega mesa	1	08	1	12
Prašiči na klavnici	1	20	1	36
1 kg masla	2	50	2	60
1 „ masla surovega	2	10	3	—
1 „ masti prašičje	2	—	—	—
1 „ slanine (špeha) sveže . .	1	72	1	96
1 „ slanine prekajene	1	90	2	—
1 „ sala	1	92	—	—
1 jajce	—	10	—	11
1 l mleka	—	20	—	—
1 „ „ posnetega	—	10	—	—
1 „ smetane sladke	—	—	—	—
1 „ „ kisle	—	80	—	90
1 kg medu	1	20	1	40
1 piščanec	1	—	1	40
1 golob	—	40	—	50
1 raca	1	90	2	—
1 gos	8	—	8	15
1 puran	8	—	9	—
100 kg pšenične moke št 0 . .	46	—	—	—
100 „ „ „ „ 1 . .	45	50	—	—
100 „ „ „ „ 2 . .	45	—	—	—
100 „ „ „ „ 3 . .	44	—	—	—
100 „ „ „ „ 4 . .	43	—	—	—
100 „ „ „ „ 5 . .	41	—	—	—
100 „ „ „ „ 6 . .	38	50	—	—
100 „ „ „ „ 7 . .	32	—	—	—
100 „ „ „ „ 8 . .	15	—	—	—
100 „ koruzne moke	20	—	—	—
100 „ ajdove moke I.	38	—	—	—
100 „ ajdove moke II.	34	—	—	—
100 „ ržene moke	32	—	—	—
1 l fižola	—	20	—	36
1 „ graha	—	—	—	—
1 „ leče	—	44	—	48
1 „ kaše	—	22	—	24
1 „ ričeta	—	20	—	—
100 kg pšenice	28	—	—	—
100 „ rži	21	50	—	—
100 „ ječmena	18	—	—	—
100 „ ovs	17	40	—	—
100 „ ajde	19	—	20	—
100 „ prosa belega	18	—	—	—
100 „ „ navadnega	—	—	—	—
100 „ koruze	8	—	—	—
10 „ krompirja	4	60	4	80

Lesni trg.

Na trgu je bilo

— voz in — čolnov z lesom
Cena trdemu lesu od 10 K — h
do 11 K 50 h za m³.
Cena mehkega lesu od 9 K — h
do — K — h za m³.

Trg za seno, slamo in steljo.

Na trgu je bilo

— voz sena 10 — 10 70
— „ slame 8 — 10 40
— „ stelje — — —

Mestno tržno nadzorstvo v Ljubljani.

Lep vinograd

je na prodaj v Kotu pri Semiču.

Natančnejše podatke daje c. kr. notar
Oton Ploj v Črnomlju.

65 1—1

Ustanovljena leta 1868.

Absolutno pred ognjem in tatovi varne

BLAGAJNE

izvrstne kakovosti

prodaja tovarna blagajn **M. Adlersflügel**

Dunaj, I., Franz Josefs-Kai št. 27.

Založnik rajfajzen. zadrug itd.

43 24—18

Deset zapovedi za kmetovalca in deset zapovedi za zdravje

lepo tiskanih, prav zastoj in
franko po pošti dobi vsak, ki
piše ponje od lekarnarja

Trnkóczyja v Ljubljani,
zraven rotovža. 33 25—19

Franc Kraigher

krojaški mojster v Ljubljani
Kongresni trg št. 5 (Zvezda).

Priporočam se za izdelovanje

oblek za gospode.

Domače in inozemsko blago imam vedno v zalogi.
Cene zmerne! Delo solidno! Postrežba točna!

26 25—19

Eng. Franchetti

v Ljubljani, Sodnijska ulica 2, nasproti kavarni „Evropa“
priporoča svojo elegantno in higijenično urejeno

brivnico

in prodajo raznih dišav in kozmetičnih predmetov.

Svoji k svojim! 20 52 19

Izborna

česko budejeviško pivo,

katero se prodaja v prid družbe sv. Cirila in Metoda
priporoča 40 24—18

glavna zaloga česke budejeviške pivovarne

v Ljubljani, Sv. Petra nasip št. 27.

Somišljeniki, naročajte
in širite „Slovenski dom!“

Prva česka

splošna delniška družba
na zavarovanje
na življenje

v Pragi ima svoje glavno zastopstvo za vse
slovenske dežele v Trstu. Ta družba zavaruje
na življenje po najnižjih cenah in po naj-
ugodnejših pogojih. 30 6—5

* Popravila in preobleke točno in ceno. *

Najcenejše solnčnike in dežnike
domačega izdelka priporoča 12 25—19

Josip Vidmar

— v Ljubljani —

Pred Škofijo 19, Stari trg 4,
Prešernova ulica 4.

Prva slovenska trgovina

Pevc & Koželj

v KOČEVJU, v hiši slovenske „Kočevske posojilnice“

Manufakturno, galanterijsko in specerijsko blago

na debelo in drobno.

Zaloga moke V. Majdiča ter zaloga železnine.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Del. glavniča K 3.000.000.

Stritarjeve ulice šteč. 2.

Rezervni fond K 300.000.

Podružnica v Spljetu.

Podružnica v Celovcu.

Podružnica v Trstu.

Sprejema vloge na knjičice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje vseh vrst po dnevnem kurzu.

52 52—12



Poštne hranilnice št. 12.921.

Ustanovljena leta 1896.

Posojilnica in hranilnica v Moravčah

registrovana zadruga z neomejeno zavezo
= pisarna v hiši št. 1 (pri Jomanu) =

sprejema in izplačuje hranilne vloge ter jih obrestuje po 4 3/4 % od prvega dneva vlaganja sledečega meseca in do konca meseca, po katerem se je izplačala vloga.

Uradne ure so ob nedeljah od 1. do 5. ure ter vsako sredo od 4. do 6. ure popoldne. 22 25—19

Pojasnila se dajejo vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne, izveniš praznikov.



Ne najdražje, ampak najcenejše so
Pekate ker se zelo nakuhajo in se
jih malo potrebuje!

25 19—19

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure dopoldne.

Obrestuje hranilne vloge po 4 3/4 % od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5 1/2 % in amortizaciji najmanj 1/2 %, na osobni kredit po 6 %. 2 25—19

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.

Stanje hranilnih vlog nad 36 milijonov kron.

Rezervni zaklad nad 1 milijon kron.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA.

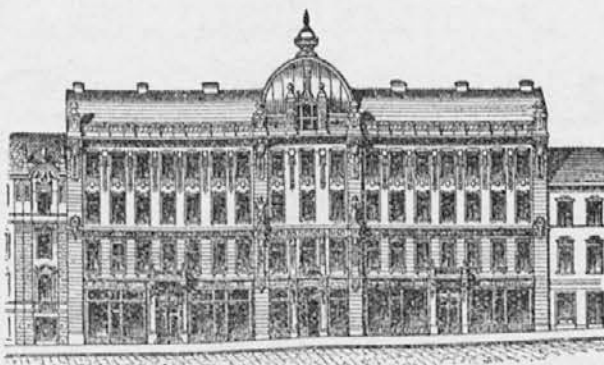
Za varnost denarja je porok zraven rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem premoženjem in vso davčno močjo. V to hranilnico vlagajo sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev ter župnišča cerkveni denar.

Mestna hranilnica ljubljanska sprejema hranilne vloge vsak dan od 8. do 12. ure popoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4 1/4 %, ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu.

Dne 1. in 16. vloženi denar se obrestuje takoj.

Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega in ga vlagateljem ne zaračuni.

Denar se lahko pošilja tudi po pošti.



Sprejemajo se tudi vložne knjičice drugih denarnih zavodov kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje prenehalo.

Posoja se na zemljišča po 4 3/4 % na leto. Z obrestmi ob enem pa plača vsak dolžnik toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo skupaj ravno 5 % izposojenega kapitala. Na ta način se ves dolg poplača v 62 1/2 leta. Kdor plačuje 6 % izposojenega kapitala, poplača dolg že v 33 letih. Dolžnik more svoj dolg poplačati tudi poprej, ako to hoče.

Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje.

Mestna hranilnica izdaja lične domače hranilnike proti vlogi 4 kron, ki se takoj obrestujejo. Priporočamo jih zlasti staršem, da z njimi navajajo otroke k varčnosti.

V podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov je vpeljala ta slovenska hranilnica tudi

kreditno društvo.

Mestna hranilnica ljubljanska se nahaja v lastni palači
v Prešernovi prej Slonovi (Elefantovi) ulici šteč. 3.

7 25—19

AGRO-MERKUR

osrednja nakupovalna in prodajalna zadruga v Ljubljani

reg. z. z. o. z.

Ljubljana, Janez Terdinova ulica št. 8.

Skladišče tudi v Trstu.

Agro-Merkur dobavlja svojim članom vse potrebščine za gospodarstvo ali za obrt, kakor poljedelske in druge stroje, umetna gnojila (superfosfate, tomaževo žlindro, soliter, kalijevo sol itd.), modro galico, žveplo, krmila, poljske pridelke, vse vrste semen, kolonijalno in špecerijsko blago itd.

Agro-Merkur prodaja pridelke in izdelke svojih članov.

Agro-Merkur se posebno priporoča za nakup bizeljskih in dolenjskih, istrskih, dalmatinskih in goriških jamčeno pristnih in izvrstnih vin. Cene jako nizke.

Agro-Merkur ima jako obširne in ugodne zveze; zategadelj lahko vsakomur jako dobro in hitro postreže.

2 54—19

Ustanovljena 1882.

Pošt. hranilnični račun št. 828.406.

Telefon števil. 185.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, na Dunajski cesti števil. 18, v Ljubljani

v lastnem združnem domu.

je imela koncem leta 1908
denarnega prometa

K 71,417.344.75

upravnega premoženja

K 17,519.983.93.

Obreštuje hranilne vloge

po $4\frac{1}{2}\%$

brez vsakega odbitka rentnega
davka, katerega plačuje po-
sojilnica sama za vložnike.

Uradne ure vsak dan

od 8.—12. in od 3.—4.



Sprejema tudi vloge v tekočem
računu v zvezi s čekovnim
prometom ter jih obreštuje od
dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog dne
31. decembra 1908

kron 17,102.911.27.

Posojuje na zemljišča po $5\frac{1}{4}\%$ z
 $\frac{1}{2}\%$ na amortizacijo ali pa po $5\frac{1}{4}\%$
brez amortizacije. Na menice pa po
 6% . Posojilnica sprejema tudi vsak
drug načrt glede amortizacije dolga.

Uradne ure vsak dan

od 8.—12. in od 3.—4.

6 25—19